

Blagoslov vode i blagoslov obitelji Rimskim i vlastitim obrednicima

Juzbašić, Matej

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Catholic Faculty of Theology in Đakovo / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Katolički bogoslovni fakultet u Đakovu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:120:396739>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-19**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Catholic Faculty of Theology](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET U ĐAKOVU

**BLAGOSLOV VODE I BLAGOSLOV OBITELJI U RIMSKIM I
VLASTITIM OBREDNICIMA**

Diplomski rad

Mentor:

Izv. prof. dr. sc. Zvonko Pažin

Student:

Matej Juzbašić

Đakovo, 2021.

Sadržaj

Sažetak.....	3
Summary	4
Uvod	5
1. Blagoslovi u bogoslužju Crkve	5
1.1. „Silazni“ Božji blagoslov.....	6
1.2. „Uzlazni“ blagoslov kao čovjekov odgovor	7
1.3. Zazivanje Božjeg blagoslova.....	8
2. Blagoslov vode o Bogojavljenju.....	10
2.1. Kašićev obrednik	12
2.2. Veliki blagoslov vode o Bogojavljenju prema RR 1640 i OĐ 1878.....	13
2.3. Blagoslov vode uoči Bogojavljenja prema RO 1929. (odobrio S. Z. O. 6. prosinca 1890.).....	23
2.4. Obrednik iz 1933. godine	28
2.5. Obrednik iz 2007. godine	32
3. Blagoslov obitelji.....	35
3.1. Blagoslov kuća prema starijim vlastitim obrednicima	36
3.2. Blagoslov krede o Bogojavljenju	40
3.3. Blagoslov obitelji (kuća) prema Obredniku iz 2007.....	40
Zaključak.....	45
Bibliografija	46

Sažetak

Naslov teme ovog diplomskog rada glasi Blagoslov vode i blagoslov obitelji u Rimskim i vlastitim obrednicima. Rad se sastoji od tri dijela. Prvi dio bavi se općenito blagoslovima u bogoslužju Crkve gdje ćemo se dotaknuti “silaznog” i “uzlaznog” blagoslova te zazivanja Božjeg blagoslova. Drugi dio govorit će o blagoslovu vode o Bogojavljenju gdje ćemo proći razvoj blagoslova vode od Kašićevog obrednika pa sve do novijeg Obrednika iz 2007. godine. U trećem dijelu govorit ćemo o blagoslovu obitelji. Prvo ćemo nešto reći o blagoslovu obitelji općenito, a zatim ćemo proći kroz blagoslove obitelji prema starijim vlastitim obrednicima. Tu ćemo spomenuti Obrednike iz 1933. i 2007. godine.

Ključne riječi: blagoslov, blagoslov vode o Bogojavljenju, blagoslov obitelji o Bogojavljenju, Rimski obrednik, vlastiti obrednici

Summary

The title of the topic of this thesis is The Blessing of Water and the Blessing of the Family in Roman and Own Rites. The paper consists of three parts. The first part deals with the blessings in general in the worship of the Church, where we will touch on the "descending" and "ascending" blessing and invoking God's blessing. The second part will talk about the blessing of water on the Epiphany, where we will go through the development of the blessing of water from Kašić's ritual to the newer Rite from 2008. In the third part, we will talk about the blessing of the family. We will first say something about the blessing of the family in general, and then we will go through the blessings of the family according to the elders of our own rites. Here we will mention the Rites of 1933 and 2007.

Key words: blessing, the blessing of water on the epiphany, the blessing of the family on the epiphany, Roman rite, own rites

Uvod

Tema ovog rada je Blagoslov vode i blagoslov obitelji u Rimskim i vlastitim obrednicima. Rad je podjeljen u tri dijela.

Prvi dio govori o blagoslovima u bogoslužju Crkve. Crkva o smislu blagoslova govori u Općim napomenama. Razlikujemo silazni blagoslov koji je od Boga upravljen čovjeku i uzlazni blagoslov kao čovjekov odgovor Bogu. Također postoji i oblik blagoslova gdje čovjek zaziva blagoslov na stvari kojima se služi, to je isto tako jedna vrsta silaznog blagoslova.

Drugi dio rada bavi se blagoslovom vode o Bogojavljenju. Prikazat ćemo obred blagoslova vode o Bogojavljenju prema Kašićevu obredniku iz 1649., prema Strossmayerovu obredniku iz 1878., prema Rimskom obredniku iz 1929. te prema važećem obredniku blagoslova iz 2007. godine. Također ćemo se dotaknuti i blagoslova vode iz Đakovačkog obrednika iz 1933., iako se on izričito ne odnosi na blagoslov vode o Bogojavljenju.

U trećem dijelu govorit ćemo o blagoslovu obitelji. Svaka kršćanska obitelj želi da se u njenoj sredini nađe župnik i blagoslovi dom, tj. blagoslovi članove obitelji jer je u tome i bit blagoslova obitelji, a ne u blagoslovu prostorija. Prikazat ćemo blagoslov kuća u Rimskom obredniku na latinskom iz 1925. i blagoslov kuća prema ĐO 1933., što je identično blagoslovu kuća iz RO 1929. Na kraju ćemo prikazati blagoslov kuća iz Obrednika iz 2007. godine.

1. Blagoslovi u bogoslužju Crkve

Donedavno se u puku blagoslov često shvaćao kao način borbe protiv zlih sila, pa je onda bilo najvažnije nešto pošćkropiti blagoslovljenom vodom.¹ Rijeć blagoslov ima u Starom zavjetu višeznaćnu vrijednost, a najćeće ona oznaćuje zazivanje nad nekim. Rijeć blagoslov je iz Staroga zavjeta preuzelo i krććanstvo, ali u strogo duhovnom smislu; kao zazivanje Boćje moći i milosti nad nekoga ili podjeljivanje tih vrednota nekome u Boćje ime. Vanjski znak podjeljivanja blagoslova u krććanstvu redovito jest znak krića, ponekad se blagoslov podjeljuje i škćropljenjem vodom, a ponekad blagoslov ukljućuje i jedno i drugo. Oba znaka popraćena su verbalnom formulom.²

Nauk Crkve o smislu blagoslova lijepo se razlaće u Općim napomenama Obrednika blagoslova.

1.1. „Silazni“ Boćji blagoslov

Na samom poćetku Općih napomena kaće se:

„Nadasve blagoslovljeni Bog izvor je i ishodiće svakog blagoslova. On, jedini dobar sve je ućinio dobro da svoje stvorove ispuni blagoslovima i uvijek ih je, i nakon ćovjekova pada, dijelio kao znak milosrća.“³

Sâmo stvaranje svijeta i ćivota Biblija opisuje kao niz Boćjih blagoslova:

„Stvori Bog morske grdosije i svakovrsne ćive stvorove što mile i vrve vodom i ptice krilate svake vrste. I vidje Bog da je dobro. I *blagoslovi ih govoreći*: 'Plodite se i množite i

¹ Za ovaj dio usp. osobito: Z. PAĆIN, *Liturgijska sakramentologija*, Đakovo 2018., 301-210; Z. PAĆIN, Razlićiti oblici liturgijskih blagoslova obitelji, u: *Diacovensia* 15(2007.)2, 71-89.

² Usp. Blagoslov, u: ANĆELKO BADURINA (ur.), *Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog krććanstva i uvod u ikonologiju*, Zagreb, 1990., 160.

³ *Rimski obrednik obnovljen prema odluci svetog općeg sabora Drugog vatikanskog, proglaćen vlašću pape Pavla VI. Blagoslovi*, Zagreb, 2007. (= B 2007); Opće napomene, br. 1

napunite vode morske! I ptice neka se namnože na zemlji!' Tako bude večer, pa jutro – dan peti. I reče Bog: 'Neka zemlja izvede živa bića, svako prema svojoj vrsti: stoku, gmizavce i zvjerad svake vrste!' I bi tako. I stvori Bog svakovrsnu zvjerad, stoku i gmizavce svake vrste. I vidje Bog da je dobro. I reče Bog: 'Načinimo čovjeka na svoju sliku, sebi slična, da bude gospodar ribama morskim, pticama nebeskim i stoci – svoj zemlji – i svim gmizavcima što puze po zemlji!' Na svoju sliku stvori Bog čovjeka, na sliku Božju on ga stvori, muško i žensko stvori ih. I *blagoslovi ih* Bog i reče im: 'Plodite se, i množite, i napunite zemlju, i sebi je podložite! Vladajte ribama u moru i pticama u zraku i svim živim stvorovima što puze po zemlji!'“ (Post 1, 21-28)

Božja je riječ djelotvorna. Bog sve stvara svojom riječju, pa je onda i blagoslov dio samog stvaranja. Međutim, Božji blagoslov se množi i nakon stvaranja. Opće napomene vele:

„I kad je došla punina vremena, Otac je poslao svoga Sina i po njemu, koji se utjelovio, ljude je ponovno blagoslovio svakim duhovnim blagoslovom. Tako nam se staro prokletstvo prometnulo u blagoslov, kad je rođeno sunce pravde, Krist, naš Bog. On nas je oslobodio prokletstva i darovao nam blagoslov.“⁴

Prema tome Isus Krist je najveći Božji blagoslov za sve ljude, koji su u njemu blagoslovljeni kao istinska djeca Božja. Isus Krist jest, dakle, najveći Božji blagoslov upućen ljudima. U tome se očituje vrhunac „silaznog blagoslova“ kojim čovjek darom Duha Svetoga postaje dionik božanske naravi Isusa Krista.

1.2. „Uzlazni“ blagoslov kao čovjekov odgovor

U Općim napomenama govori se o „uzlaznom blagoslovu“: nakon što je od Boga u svemu blagoslovljen, otkupljen do božanskog posinovljenja, čovjek, zahvaljuje Bogu i blagoslivlje ga. I sve stvorenje (i ono nerazumno) samim svojim postojanjem zahvaljuje Bogu.

⁴ *Isto*, br. 2

Zato je na osobit način pozvan čovjek zahvaljivati Bogu. U tome smislu Opće napomene dalje naglašavaju:

„Bog, od kojega dolazi svaki blagoslov, već je u ono doba dopustio ljudima, napose patrijarsima, kraljevima, svećenicima, levitima, roditeljima, da hvale njegovo ime i njegovim imenom blagoslivljaju druge ljude te stvorenja obasiplju božanskim blagoslovima.“⁵

„Uzlazni“ blagoslov, molitva hvale prisutna je u Svetom pismu u brojnim psalmima i hvalospjevima. Takvo blagoslivljanje Boga je najistaknutiji dio i ranokršćanskih molitava, kako se to može vidjeti npr. u Hipolitovoj Apostolskoj predaji:

„Zahvaljujemo ti, Bože, i prikazujemo ti prvine plodova koje si dao da uzberemo. Po svojoj si riječi dao da rastu, zapovjedio si zemlji da donosi sve svoje plodove na radost i za hranu ljudskom rodu i svim životinjama. Za sve to mi te hvalimo, Bože, za sve tvoje blagoslove što nam daješ kad ukrašavaš sve stvoreno svakom vrstom plodova, po svome Sinu Isusu Kristu, našem Gospodinu, po kojem je tvoja slava u vijeke vjekova.“⁶

1.3. Zazivanje Božjeg blagoslova

Kako smo vidjeli, osnovni je blagoslov onaj „silazni“ kojim Bog – stvarajući i uzdržavajući – blagoslivlje svijet i čovjeka sve do toga da ga poziva u svoju božansku obitelj. „Uzlazni“ je blagoslov onda razumljiv izražaj hvale kojim čovjek uzvraća Bogu za sve što mu čini. Međutim, nakon ovoga slijedi ponovno neka vrsta „silaznog“ blagoslova, kojim čovjek koji blagoslov zaziva na sebe i na stvari kojima se služi. Takvih blagoslova u obilju nalazimo i u prvim kršćanski vremenima. Tako, npr. već *Apostolska predaja* početkom 3. st. određuje:

⁵ *Isto*, br. 6

⁶ IPPOLITO DI ROMA, *La tradizione apostolica*, br. 31. Navedeno prema: Z. PAŽIN, Različiti oblici liturgijskih blagoslova obitelji, u: *Diacovensia* 15(2007.)2, 71-89., ovdje: 73.

„Ako se prinosi ulje (biskup) daje hvalu kao kod prinosa kruha i vina... 'Kao što, blagoslivljajući ovo ulje kojim si pomazivao svećenike i proroke, daješ spasenje onima koji ga primaju i njime bivaju pomazani, tako neka ono donese pomoć onima koji ga budu kušali i zdravlje onima koji ga budu upotrebljavali.“⁷

Ovdje valja naglasiti da se pri blagoslivljanju stvari uvijek misli zapravo na ljude koji se tim stvarima služe, tako da je konačni objekt blagoslova – čovjek. Ne radi se o tome da bi blagoslovljene stvari bile na neki način „posebne“ ili „magične“. Prvi su kršćani naglašavali da je svet samo Bog, pa onda i čovjek stvoren na njegovu sliku i posvećen vazmenim otajstvom Isusa Krista u Duhu Svetom. Bog izražava svoju ljubav prema čovjeku i preko stvari kojima se on sa zahvalnošću služi. Evo nekih primjera blagoslova iz prvih vremena: učitelji su polagali ruke na katekumene, biskup je blagoslivljao vodu za krštenje, blagoslivljao je ulje, bolesnike, itd.

U srednjem su vijeku same blagoslovljene stvari sve više dobivale na vrijednosti: smatrali su ih moćnim sredstvom protiv djelovanja zloduha, zato se npr. u blagoslovu vode javljaju otkletvene molitve, da bi se osujetilo djelovanje sotone.⁸ Zbog toga su također bile silno važne moći,⁹ to jest relikvije. Tako se sve više stvarao jaz između blagoslovljenih i neblagoslovljenih predmeta. Valja spomenuti da su i pobožni vjernici molili blagoslove i izvan službenih liturgijskih knjiga. Poznat je tako blagoslov roditelja nad sinom ili kćeri koji idu na vjenčanje ili znak križa koji su utiskivali na čelo svoje djece. U nekim su krajevima domaćini nedjeljom poslije podne blagoslivljali kuću, dvorište, gospodarske zgrade, to jest cijelo svoje imanje.

U liturgiji blagoslov označava zaziv mjerodavna službenika (najčešće svećenika) nad osobama ili stvarima, u ime Crkve, a zbog Kristovih zasluga. Crkva je ustanovila razne oblike blagoslova, tzv. blagoslovine kojima poziva ljude na slavljenje Boga te ih potiče da traže Božju zaštitu kako bi uz mogli živjeti sveto i dostojno kršćanskog poziva i života. Sakramentali ili

⁷ IPPOLITO DI ROMA, *La tradizione apostolica*, br. 5, 65. Navedeno prema: Z. PAŽIN, Različiti oblici liturgijskih blagoslova obitelji, u: *Diacovensia* 15(2007.)2, 71-89., ovdje: 74.

⁸ Usp. Z. PAŽIN, Blagoslov vode jučer i danas. Egzorcizam ili epikleza?, u: *Logos kai mysterion* (zbornik), Makarska, 1989., 95-97.

⁹ Zanimljivo je da je u hrvatskom jeziku izraz »moći« prijevod latinske riječi *reliquiae*, što, naravno, doslovno znači (zemni) „ostaci“.

blagoslovine jesu znakovite, bogoslužne radnje, slične sakramentima kojima se označuju, i na zagovor Crkve postižu osobito duhovni učinci. U zapadnoj se Crkvi u 12. stoljeću počelo sedam svetih sakramenata izdvajati iz svijeta vidljivih bogoslužnih znakova i radnji te su oni prozvani *sacramenta maiora* (veliki sakramenti), dok su sakramentali nazvani *sacramenta minora* (mali sakramenti). Tu je podjelu donio Petar Lombardijski. Teologija tvrdi da sakramentali djeluju *ex opere operantis Ecclesiae*, tj. snagom čina djelujuće Crkve.¹⁰

Osim već spomenutih znakova blagoslova (znak križa i škropljenje blagoslovljenom vodom) postoje i drugi: širenje, podizanje, sklapanje i polaganje ruku te kađenje. Nadalje, osim blagoslova prisutnih u svetoj misi i sakramentima, liturgija nudi također i blagoslove osoba (npr. obitelji i njihovih članova), građevina i raznih pothvata (npr. nove škole, polja), predmeta ili opreme za bogoslužje (npr. zvona, groblja), raznih stvari i nabožnih predmeta.¹¹

2. Blagoslov vode o Bogojavljenju

Od samih početaka, kako je to zasvjedočeno još u Apostolskoj predaji početkom 3. st., blagoslivljala se voda prije svečanog krštenja, koje je redovito bilo u vazmenom bdjenju. Kasnije, kada i više nije bilo krštenja, voda se uvijek blagoslivljala u vazmenom ali i u duhovskom bdjenju. Međutim, voda se uskoro počela blagoslivljati i u drugim prigodama.¹² Zanimljivo je da se tek početkom 17. st. pojavio prvi obrednik koji to uređuje.¹³ i taj je obrednik vrijedio sve do II. vatikanskog sabora.¹⁴ Osim redovitog blagoslova vode u vazmenom bdjenju, kako je stajalo u Misalu, u ovome obredniku dva su blagoslova vode. Prvi je blagoslov vode za krštenje izvan

¹⁰ Usp. A. ADAM, *Uvod u katoličku liturgiju*, Zadar, 1993., 255.

¹¹ Usp. Blagoslov, u: R. GERARDI (ur.), *Enciklopedijski teološki rječnik*, Zagreb, 2009., 106.

¹² Usp. Z. PAŽIN, *Liturgijska sakramentologija*, Đakovo, 2018., 40.

¹³ *Rituale Romanum. Editio princeps (1614). Edizione anastatica. Introduzione e Appendice a cura di Manlio Sodi – Juan Javier Flores Arcas*, Città del Vaticano, 2004.

¹⁴ Zadnje prijesaborsko izdanje: *Rituale Romanum Pauli V Pontifici Maximi jussu editum, aliorumque pontificum cura recognitum atque auctoritate Ssmi D. N. Pii Papae XI ad normam Codicis juris canonici accomodatum*. Editio prima juxta typicam, sumptibus et typis Friderici Pustet S. Sedis Apostolicae et Rituum congreg. typographi, Ratisbonae, 1925. Hrvatski je prijevod: *Rimski obrednik izdan po naredbi pape Pavla V. i pregledan brižljivošću drugih papa a oblašču svetoga G. N. pape Pija IX., udešen prema Zakoniku kanonskoga prava*, po tipskom izdanju rimskom, Tisak Nadbiskupske tiskare, Zagreb, 1929(= RO 1929).

Velike i duhovske subote,¹⁵ a drugi je blagoslov vode koja se uzima za različite blagoslove.¹⁶ Tijekom godina dodano je još ukupno trinaest blagoslova vode na čast nekih svetaca.¹⁷

Kako je došlo u našim krajevima do posebnog blagoslova upravo vode upravo na Bogojavljenje? Evo pretpovijesti.¹⁸

Kako smo vidjeli, već početkom 3. stoljeća, kako svjedoči Hipolit Rimski, već je bio uređen katekumenat kao priprava odraslih na krštenje. Vrlo brzo – vjerojatno već u Hipolitovo vrijeme – slavlje krštenja se slavilo u sklopu vazmenoga bdjenja, što je veoma znakovito. Kao što je Krist u vazmenoj noći po uskrsnuću prešao iz smrti u život, tako krštenik te iste noći po krštenju prelazi iz smrti grijeha u život djece Božje. Zbog toga je korizma bila bliža priprava na krštenje. Na Istoku se na Bogojavljenje u počecima slavilo Kristovo rođenje. Međutim, kada se kao blagdan Kristova rođenja i na Istoku počeo slaviti 25. prosinca, uskoro se na Istoku Bogojavljenje uzima isključivo kao blagdan Kristova krštenja, jer se tom prigodom Isus objavio svima kao Sin Božji, na što i upućuje izraz Bogojavljenje – grčki *Epiphania*. I onda se javlja paralelizam: kao što se u vazmenom bdjenju blagoslivlje voda, tako se sada u bogoslužju uoči Bogojavljenja također blagoslivlje voda. O Bogojavljenju se voda nastavila blagoslivljati i onda kada više nije bilo odraslih za krštenje, baš kao što se na Zapadu voda blagoslivlje u vazmenom bdjenju, bez obzira na to ima li ili nema kandidata za krštenje.

Budući da se utjecaj bizantske liturgije osjetio na Siciliji i u južnoj Italiji, a jednako tako i u našim krajevima, to se očitovalo i u običaju blagoslivljanja vode uoči Bogojavljenja. Tako se u južnim dijelovima Hrvatske Bogojavljenje (Tri Kralja) naziva "Vodokršće". Prvo pisano svjedočanstvo o ovome običaju nalazimo u *Ritualu Rimskom*, što ga je na hrvatski preveo i uredio

¹⁵ Obrednik nudi i kraću verziju ovoga blagoslova koju mogu uzeti samo oni koji imaju posebnu ovlast, a ona je prvo bila dana južnoameričkim misionarima. Usp. RO 1929, 74-76.; 401-402.

¹⁶ Usp. RO 1929, 254-256.

¹⁷ Usp. RO 1929, 696.

¹⁸ Za ovaj dio usp. Z. PAŽIN, *Liturgijska inkulturacija* (nacrtno predavanje), Đakovo, 2014., 30-31.

Bartol Kašić i izdao u Rimu 1640. (već 26 godina nakon pojave tipskog izdanja iz 1614.).¹⁹ Nakon što je str. 394. već napisao "sfarha" (konac), na str. 395-422 donosi *Blagossov od vodae, kojise cinij u nadvecerye od Vodokaerscta*. Istovjetan obred nalazimo i u ĐO 1878.

Iako se i u nekim drugim (npr. mletačkim) obrednicima nalazio blagoslov vode uoči Bogojavljenja,²⁰ za opću Crkvu je ovaj blagoslov odobren tek 1890. i to kao blagoslov pridržan biskupu ili njegovu delegatu, dočim u našim obrednicima nikada nije bilo toga ograničenja, nego je to činio "misnik". Zanimljivo je, nadalje, da u PO 1933. ovoga obreda nema. Ne znamo zašto. Možda se išlo za tim da ovaj obrednik bude što sažetiji. Donosimo usporedno obrede blagoslova vode uoči Bogojavljenja prema RO 1929. i Đakovačkom obredniku iz 1878.²¹

Prikazat ćemo, dakle, obred blagoslova vode o Bogojavljenju prema Kašićevu obredniku iz 1649., prema Strossmayerovu obredniku iz 1878., prema Rimskom obredniku iz 1929. te prema važećem obredniku blagoslova iz 2007. Prikazat ćemo ukratko i blagoslov vode iz Đakovačkog obrednika iz 1933. iako se on izrijeком ne odnosi na blagoslov vode o Bogojavljenju.

2.1. Kašićev obrednik

Jezikoslovci se slažu da je Kašićev prijevod Rimskog obrednika temelj suvremenom hrvatskom jeziku. Iako je on sam bio čakavac, prihvatio je štokavicu, tako da je on – još puno prije ilirskog pokreta (pogotovo prije „vukovaca“) – udario temelje suvremenom hrvatskom jeziku. O prihvaćenosti njegova prijevoda i njegova jezika svjedoči i činjenica da je ovaj njegov prijevod u prvom izdanju tiskan u 2500 primjeraka, a nakon toga je doživio šest izdanja: Senj,

¹⁹ *Rituale Romanum Urbani VIII Pont. Max. iussu editum, illyrica lingua*. Romae ex Typographia Sac. Congreg. de Propag. fide, MDCXL (1640). Reprint izdanje priredila Kršćanska sadašnjost i Zavod za hrvatski jezik Hrvatskog filološkog instituta, Zagreb, 1992. (RR 1640)

²⁰ Usp. Obrednik izdan u Veneciji 1700.

²¹ *Obrednik biskupije Bosansko-djakovačke i Srijemske, izdan po naredbi preuzvišenog, presvietloga i prečasnoga gospodina Josipa Jurja Strossmayera biskupa bosansko-djakovačkoga i Srijemskoga, itd.*, Zagreb, tisak dioničke tiskare, 1878. (= OĐ 1878.).

1824.; Mleci, 1859.; Zagreb, 1878.; Sarajevo, 1887. i Rim 1924., tako da je ovaj prijevod zapravo temelj hrvatskog prijevoda Rimskog obrednika iz 1929.²²

Blagoslov vode uoči Bogojavljenja susrećemo u mnogim obrednicima koji su se koristili na području istočne Hrvatske, ali među njima ipak postoje poneke razlike. Prvo spominjanje navedenog blagoslova, s obzirom na obrednike, nalazimo u dodatku Kašićeva rituala iz 1640. god., kao i u dodacima latinskih venecijanskih izdanja Rimskog obrednika, ali ga ne pronalazimo i u službenim rimskim izdanjima. Jednako tako, taj ćemo blagoslov, naslovno jednak, ali sadržajno bitno drukčiji u odnosu na Kašićev, pronaći u trećem i četvrtom hrvatskom izdanju Rimskog obrednika, tj. iz 1893. i 1929.

Blagoslov vode uoči Bogojavljenja, kakav donosi Kašić, susrećemo i u nekim ranijim liturgijskim knjigama, kao i u obrednicima nekih drugih biskupija, a koji su se tijekom stoljeća koristili na našim područjima. To se ponajprije odnosi na kaločke, zagrebačke i ostrogonke obrednike. U nekim je obrednicima bio i dodatak koji se odnosio na čitanje Lk 3,21-38, pjevanje “Tebe Boga hvalimo...”, nakon čega se zaključio obred molitvom da Bog pošalje svoga anđela koji će braniti sve koji stanuju u tom prebivalištu.²³

2.2. Veliki blagoslov vode o Bogojavljenju prema RR 1640 i OĐ 1878

Strossmayerov obrednik slijedi RR 1640 uz nekoliko neznatnih ispravaka koje ćemo u tekstu i označiti.²⁴

„Svećenik. Danas se otvoriše nebesa, a more se sladko učini. Zemlja se raduje, gore se i brda vesele. Jer Isukrst bje okršten Ivanom u Jordanu.

Puk. Što je tebi more, da pobježe; a tebi Jordane, da si se povratio.

²² Usp. V. HORVAT, Pogovor. Bartol Kašić i njegov Ritual rimski u razvoju hrvatskog književnog jezika, u: RR 1640, 3-22.

²³ Usp. Snježana Majdandžić Gladić, Nekadašnji blagoslov vode na Vodokršće (Bogojavljenje), (5. siječnja, 2015.) Dostupno na: <https://www.vjeraidjela.com/nekadasnji-blagoslov-vode-na-vodokrsce-bogojavljenje/>, (3. svibnja, 2021.)

²⁴ Usp. Naslov u Kašićevu obredniku: *Blagossov Od vodae, koyise cinij u nadvecerye od Vodokaerscta*: RR 1640, 395-422; U Strossmayerovu obredniku naslov je: *Veliki blagoslov vode u oči Bogojavljenja*: OĐ 1878., 172-196.

Sveć. Jer Isukrst i ostala.”

Nad vodom:

Predpjevka. „Glas gospodnji nad vodom, Aleluja: Bog veličanstva grmi, Aleluja.”

Slijedi cijeli psalam 29 („Prinesite Gospodinu, sinovi Božji), cijeli psalam 68 („Bog nek ustane! Razbježali se dušmani njegovi!”) te cijeli psalam 91 („Ti što prebivaš pod zaštitom Višnjega”). Nakon toga svećenik i puk mole Litanije svih svetih sa završecima: „Od svakoga zla... Po otajstvu... Da nam oprostiš, Da se dostojiš ovu vodu ... I ne uvedi nas u napast...” Nakon toga svećenik dahne tri put u vodu govoreći:

„Izgonim te, sva četo djavaoska, iz vode ove, u ime otca, i sina, i duha svetoga. Amen.”

Svećenik zatim govori otkletvenu molitvu nad vodom:

„Zaklinjem te stvore vode, imenom otca, i sina, i duha svetoga, da ne obćiš s nijednim duhom nečistim, nego da dadeš čast živomu i kraljućemu, otcu, i sinu, i duhu svetomu: da gdjegod pošćropljena budeš, duh nećisti odstupi od onoga mjesta. Zaklinjem te takodjer, stvore vode, imenom Isukrsta Nazaranina, sina boga živoga, kralja i sudca našega: da budeš oćišćenje, posvetba ljudem, koje je bog dostojao se je zvati u svetu milost svoju. Tebe dakle zazivljem, gospode sveti, otće svemožni, vjećni bože: da ovu vodu zakleti, i blagosloviti dostojiš se miloću svojom: da nijedan nećisti duh neima više mjesta u njoj, a ni oblasti nad njom; nego gdjegod se škropi, da onamo pridje vojska angjela tvojih: s onim, koji ima doći suditi žive i mrtve i sviet ognjem. Odg. Amen.”

Slijedi ćitanje knjige Brojeva poglavlje 20,2-6, o tome kako je narod u pustinji mrmljao što nemaju vode, s time da se ovaj tekst, temeljen na Vulgati, nešto razlikuje od danas važećeg prijevoda. Odmah nakon toga slijedi evanđeoski odlomak Iv 7,37-39a:

„U posljednji, veliki dan blagdana Isus stade i povika: 'Ako je tko žedan, neka dođe k meni! Neka pije koji vjeruje u mene! Kao što reče Pismo: 'Rijeke će žive vode poteći iz njegove utrobe!' To reče o Duhu kojega su imali primiti oni što vjeruju u njega.”

Slijedi zaklinjanje vode:

„Zaklinjem te, stvore vode, bogom živim, bogom istinitim, bogom svetim, bogom svega stvoriteljem: da budeš čista proti svakoj nemoći, neprijateljskoj zasjedi i djavaoskoj oblasti: da gdjegod se škropiš, bude obranjena kuća ona po milosti božjoj. I kako bješe kuće žudinske u Egiptu zaštićene znamenom janjeće krvi, tako bile, gospode, i kuće sluga i službenica svojih zaštićene o oškropljenjem ove vode. U ime onoga te zaklinjem, koji riečju svojom zapovjedi, da izvireš vrelom. I njegovim te imenom zaklinjem, koji je sinove Izreleve izveo sredinom mora. Imenom te onoga zaklinjem, koji je svojim svetima nogama po tebi hodio. I njegovim te imenom zaklinjem, koga Ivan okrsti u tebi: da svaki duh bludni i sve sablazni djavaoske odbjegu o škropljenjem tvojim, i da se razluče od onoga mjesta. Po istom gospodu našem Isukrstu, sinu tvojem, koji će doći suditi žive i mrtve, i sviet ognjem. Amen.”

Nakon ovoga slijedi zaklinjanje vode:

„Zaklinjem te, stvore vode, imenom boga oca svemožnoga, i imenom gospoda našega Isukrsta: da svaki nečisti duh ili nasrtaj djavaoski odluči se od tebe stvore vodeni. Učini se dakle vodom zakletom na odagnjanje svake neprijateljske sablazni, i budi moćnom izkorieniti i odtjerati istoga neprijatelja, u ime boga oca svemožnoga, koji s istim sinom svojim, i duhom svetim, živi i kraljuje u vieke vieka. Odg. Amen.”

Molitva:

„Blagoslovi, gospode, ovu vodu blagoslovom nebeskim, i budi nad njom kriepost duha svetoga: da gdjegod se škropi, daleko odstupi sila neprijateljska, sjena utvara, navala vihara,

povreda munje, udarac groma, nevolja bure, te napokon svaka zla oluja odbjegla po tvom blagoslovu. Koji živiš i kraljuješ bog po sve vieke vieka. Odg. Amen.”

Slijedi blagoslov soli:

„Krieposti tvoje nepredobitnu jakost podaj molim te, gospode sveti, otče svemožni, vječni bože, soli ovojoj, kojoj si dostojao se dati osobitu milost, da se njom sve ono začiniti može, što si ljudem za hranu zapovjedio stvoriti po sinu svojem gospodu našem: po kom tebe, gospode, priklonito molimo, da ovu sol blagosloviti, i posvetiti, i svetotvoriti tvojim milosrdjem dostojiš se: da s lica božanstvena veličanstva tvoga, kriepost tvoju proti svim duhom nečistim primiti može. Iztjerala iz prebivališta sluga i službenica tvojih, štogod je škodljivo; i zdravlju podpun uspjeh podielila. Prestrašila čarolije, i suzbila sablazni znamenjem svetoga križa sina tvoga gospoda našega; te viernu obranu dala onim, koji ju žele: po ovom tvojem, gospode, Isukrste, znamenju, koje neznamenova ničja varka, ničja tvrdokornost.”

Drugi blagoslov soli:

„Blagoslivljem te, stvore soli, u ime otca, i sina, i duha svetoga, koji te je na obranu ljudskoga roda stvorio, i puku k vjeri dolazećemu, po slugah svojih posvetiti zapovjedio. Zato molimo te, gospode bože naš, da se ovaj stvor soli u ime presvetoga Trojstva, učini spasonosnim otajstvom, te da bude savršenim liekom u utrobi tvojih viernika. Po onom, koji će doći suditi žive i mrtve, i smrt ognjem. Odg. Amen.”

Slijedi molitva:

„Pogledaj, gospode, ovaj stvor soli, koji si na porabu rodu ljudskomu darovao: i molimo te gospode vječni bože, po znamenju križa jedinorodjenoga sina tvoga gospoda našega Isukrsta: da, gdje god bude ova solju smiešana voda škropljena, uzmogne odstraniti svaku protivnu vlast neprijateljsku: da uništi i osuši, i da ondje neostane ništa nečista, ništa zloduha; nego po zazivanju imena tvoga, bilo nam sve čisto i blagoslovljeno. Po onom, koji će doći suditi žive i mrtve, i sviet ognjem. Odg. Amen.”

Zaklinjanje:

„Zaklinjem te, stvore soli, bogom istinitim, bogom svetim, bogom svega stvoriteljem; onim te zaklinjem, koji je zapovjedio usuti te po Elizeu proroku u vodu, da ozdravi i izlieči prazninu vodi; koji si dostojao se po apostolu Pavlu reći: budi solju začinjeno srdce vaše. Zato učini se solju, koja će zaklinjati, izprazniti i izgoniti djavla, i svaku moć, i svaki smrad njegov u ime gospoda našega Isukrsta, koji će doći suditi žive i mrtve, i sviet ognjem. Odg. Amen.”

„Gospod i spasitelj naš Isus, prije nego uzidje na nebesa, zapovjedi svojim apostolom, govoreći: imajte u vas soli, i mira imajte medju vami.“

Slijedi miješanje soli i vode:

„Ovo smiešanje soli i vode neka bude takodjer u ime otca, i sina, i duha svetoga, i u ime krieposti gospoda našega Isukrsta, komu čast i slava budi u vieke vieka. Odg. Amen.“

Zaklinjanje vode i soli zajedno:

„Zaklinjem te, stvore soli i vode, imenom otca, i sina, i duha, svetoga. Zaklinjem te bogom živim. Zaklinjem te propetim. Zaklinjem te duhom svetim. Zaklinjem te onim, koji je po Elizeju proroku zapovjedio usuti te u vodu govoreć: ovo veli gospod: ozdravit će voda ova, i neće u njoj biti smrti niti praznine. Zaklinjem te imenom onoga, koji božanskim glasom usta svojih reče apostolom svojim govoreć: vi ste sol zemlje: i srce vam budi začinjeno solju: da svi, koji te se okuse, posvete se dušom i tielom: da gdje god pošćropljena budeš, raztjeraš neprijatelja, i daruješ svim oproštenje grieha; protjeraš zasjede, i izskljućiš sve djavolske napasti. Tebe pako stvoritelju i obnovitelju svih stvorova svojih, koji si zapovjedio, da ova voda imenom tvojim posvećena, bude na oćišćenje mjesta, molim: da zazivanjem imena velićanstva tvoga, primi voda ova milost duha svetoga: da uzmogne iztjerati djavolske hitrine, gdje god zajedno bude pošćropljena rukama sluga tvojih; i posvećenjem, koje ti, gospode, posvećujuć posvećuješ, i blagoslivljuć blagoslivlješ: da svaki nećisti duh pošćropljenjem vode ove protjeran i smućen

otidje, i svaki nasrtaj vražji i svaka sablazan, i svaka nečistoća i smrad neprijateljski odstupio daleko. Niti da ima vlasti obstati ili protiviti se, niti u istom mjestu stojati ili boraviti, nego da pobjeđen i uništen odstupi djavao sa svom ohološću svojom. Po krieposti i slavi gospoda našega Isukrsta, koji će doći suditi žive i mrtve, i sviet ognjem. Odg. Amen.”

„Zaklinjem te, stvore vode solju posuti, bogom živim, bogom istinitim, bogom svega stvoriteljem, koji te u početku dostojao se od kopna razlučiti, i u četiri rieke razdieliti: da se, gdje god budeš smiešana i škropljena, protjera, i razluči neprijatelj, i svaki smrad njegov, da bude kuća ona bogu posvećena: po krieposti gospoda našega Isukrsta, koji će doći suditi žive i mrtve, i sviet ognjem. Odg. Amen.”

Drugo zaklinjanje vode:

„Tebe pako, stvore vode, zaklinjem bogom živim, bogom istinitim, bogom svetim: onim te zaklinjem, koji te je u počelu svieta razlučio od kopna. Zaklinjem te bogom živim, koji je učinio, da tečeš iz izvora raja zemaljskoga, (ovdje se voda rukom razdijeli na četiri strane) i zapovjedio, da u četiri rieke iztičeš, i svu zemlju natapljaš. Zaklinjem te onim, koji te je u Kani Galilejskoj moćju svojom obratio u vino; koji je po tebi svetima svojima nogama hodao; koji te je nazvao Siloje. Zaklinjem te onim, koji je u tebi Naamana Sirjanina od gube po rukuh Eliseja proroka očistio. Vodo sveta, vodo blagoslovljena, vodo (voda se dotiče rukom te izgovara), koja pereš gnjusoće, i čistiš grieh. Zaklinjem te bogom živim, da postaneš vodom čistom, niti da zadržiš u sebi kakovu sablazan, nego da se učiniš zakletom, kako bi izagnala neprijatelja, i svaki udarac munje: da gdje god budeš škropljena, ili u kući, ili u vinogradu, ili u posijanih njivah, ili u voću, ili u pčelah, ili u sobnih uglovih, ili u ladjah, ili u zdencih, ili ako bi se tko tebe okusio, budeš mu obranom, i liekom zdravlju. Isti duh nečisti udaljio se i razlučio tako daleko, kako je udaljeno nebo od zemlje, svietlost od tmine, istina od laži, pravda od nepravde, slatkost od gorkosti, dobro od zla: u toliko se udaljio i razlučio duh onaj nečisti od prebivališta sluga i službenica božjih, po imenu gospoda našega Isukrsta, koji s ocem²⁵

Nakon uobičajenog responsorija slijedi molitva na način predslavlja:

²⁵ Usp. *isto*, 185-187.

„Doista je dostojno i pravedno, pravo i spasonosno, da mi tebi vazda i svagdje hvale dajemo gospode bože neba i zemlje, koga krieposti sve je podložno; koga riečju stvoreno je sve. Pošalji, molimo te, kriepost duha svetoga, vrhu ovoga stvora: da bude vodom posvećenom, u ime otca, i sina, i duha svetoga. Tebe dakle, svemožni vječni bože, previsoki spasu i sveudiljni skrbniče, priklonito molimo i prosimo, da nas uslišaš i smiluješ se molbama našim, da gdje god voda ova škropljena bude, postane na tvoju zapovied povodom očišćenju. I da ista kuća ima svakdanju milost, pravu vjeru, stalno ufanje, izvrstnu ljubav, istinito veselje, trajnu čast: da svi zlobno i nenavidni duhovni od one kuće izagnani, i razlučeni budu. Po Isukrstu gospodu našem. Amen.”

Molitva nad vodom:

„Opet ti govorim, vodo, koja sliku svjetlosti imaš, ti pod nebom, ti povrh neba, ti pod zemljom, ti vrhu zemlje, vrhu tebe zazivljem ime sveto i čudnovato boga svemožnoga, koji te je svojom moćju u vino obratio, objesio vrhu nebesa, skupio na zemlji, smiešao u moru. Koji je tajnim i hitrim vjetrovom dažditi te zapovjedio, koji te je ljudem na porabu i pranje dao, a žednim te za napitak podielio. Svrhu koje se je duh gospodnji ne samo nosio, nego se još i nosi. Zaklinjem te dakle, stvore vodeni, sedmerostrukim duhom boga živoga. Zaklinjem te s devet angjeoskih sborova. Zaklinjem te glasom sievajućega groma, strašnoga i nebeskoga kralja. Zaklinjem te otajstvenim drvom, kojim udarena voda, namah postade sladkom. Zaklinjem te onim, koji je sve stvorio, da ne prezreš glasa poniznosti moje, već da iztjeraš svaku sjenu, sve sluge protivničke, sve zasjede djavaoske, bile one duhova nečistih, ili prokletih ili bludećih²⁶ jer ti zapovijeda gospod Isukrst sin boga živoga, da gdje mu drago poškropljena budeš u ime boga Sabaota, ili u ljudih, ili u kućah, ili u vinogradih, ili medju marvom, ili medju kojom god živinom, ili u posijanih njivah, ili po kakvoj mu drago stvari, po kojem god mjestu: ili vrhu bolestnika, ili nemoćnika, ili budeš li dana piti čovjeku nemoćniku ili zlim duhom obsjednutu: da odmah iztjeraš i izključiš svaku hudobu, kako bi čovjek što prije ozdravio, po krieposti gospoda

²⁶ Ovdje Kašić navodi nečiste sile: „ili dozvanih od čarobnjaka, ili vilenjaka ili vukodlaka ili vilenica ili vukodlačica, od zmaja drakuna i svih letećih ili puzajućih, poskoka ili zmijsa...“, usp. RR 1640, 413.

našega Isukrsta, koji niti se izreći, niti izpisati, niti izračunati može, komu je ime bog. A ti, gospode, koji si po anđelu svom pokazao Agari studenac, i iz njega napojio žedna Ismaela; koji si u Mesopotamiji prošnje sluge svoga Abrama uslišao, i sve želje srca njegova izpunio; koji si slugi svomu Mojsiji u goloj pustinji zapovjedio, da ošine kamen, i iz njega vodu izvede, i puk napoji.”

Svećenik tri puta stavi križ u vodu, svaki puta dublje i tri puta izgovori slijedeće:

„Koji si gorku vodu umočiv drvo osladio, dostoj se blagosloviti, i posvetiti ovaj stvor vode: u ime otca, i sina, i duha svetoga.”

Svećenik nastavlja:

„Zaklinjem te, duše nečisti, bogom živim, koji je stvorio nebo, i zemlju, more, i sve što je u njih, da se sve sile protivničke, sve čete djavolske, sve navale, i sve sablazni neprijateljske izkorienene, i odbjegnju od ovoga stvora soli i vode, da bude svet, spasonosan, i plemenit oganj proti svim zasjedam njihovim. Da kamogod se nosio ili škropio ovaj stvor soli i vode, bude zdravlje, izkrenost, like tielu, i odbjegli svaka nemoć. Grad takodjer i munje oškropljenjem ove vode razstavile se, odbjegli i udaljile se. Po onom, koji će doći suditi žive i mrtve, i sviet ognjem. Odg. Amen.”

Pomolimo se.

„Doista svet, doista blagoslovljen, grozan, koga se bojati, komu se klanjati imamo, jesi ti gospode bože naš: od otajnih naših očisti nas, a radi ljudi prosti slugam svojim: da s pouzdanjem reći možemo onu kraljevsku molitvu, koju nas je po evanđelju svom moliti učio gospod i spasitelj naš (naglas se izgovara molitva Oče naš).

Sveć. I neuvedi nas u napast.

Odg. Nego izbavi nas od zla.

„Izbavi nas, molimo te gospode, od svih zala prošastih, sadanjih i budućih. Izbavi nas, molimo te, gospode, sluge i službenice svoje, od mača, od glada, od napasti vražje, od zlobe svietske, i od svih hudih nemoći. Po izbavitelju, i odkupitelju gospodu našem Isukrstu sinu tvom, koji s stobom živi i kraljuje bog po sve vieke vieka. Odg. Amen.”

Pomolimo se:

„Gospode sveti, otče svemožni, vječni bože, otče gospoda našega Isukrsta, bože Abramov, bože Izakov i bože Jakovljevi, zaklinjuć ja ovaj stvor soli i vode, molim te, da me uslišati dostojiš se u ime gospoda našega Isukrsta Nazaranina, sina boga živoga, kralja i sudca našega, da bude osnaženje i očišćenje svim ljudem, i gdje pošćropljen bude, da ima vlast odgoniti nećiste i sablazne duhove, i svakoga hudoga djavla, i sve slike i prietnje sotonske. Još mu dopusti i tu vlast, da raspršuje munje i grad, i sve protivštine ljudske naravi: da neuzmogne duh nećisti nahuditi onim mjestom, po kojem se pošćropi; već da smeten i porušen odstupi: po krieposti gospoda našega Isukrsta kralja: koji s bogom otcem živi i kraljuje u vieke vieka. Amen.”

„Zaklinjem te, stvore soli ili vode, imenom otca, i sina, i duha svetoga. Zaklinjem te imenom gospoda našega Isukrsta, koji je po tebi svojima svetima nogama hodio. Zaklinjem te onim, koji te je iz izvora raja zemaljskoga proizveo. Zaklinjem te onim, koji je apošćolom svojim zapovjedio, govoreć: idite, krstite sve narode, u ime otca, i sina, i duha svetoga. Njegovim te imenom zaklinjem, da gdje god pošćropljena budeš, namah iz iste kuće izkorieni se i odbjegne svaka sablazan i svaki nasrtaj djavaoski: bogom živim, bogom istinitim, bogom svega stvoriteljem, da ni ljudem, ni kućam, ni ladjam, ni marhi, ni usjevom, ni stablam nenahudiš. Po istom gospodu našem Isukrstu sinu tvom, koji će doći suditi žive i mrtve, i sviet²⁷

Pomolimo se:

„Bože, koji si za spas roda ljudskoga sva najveća svetotajstva u sućstvu vode utemeljio, priteci milostivo molbam našim, i počelu ovomu mnogovrstnim ćišćenjem pripravljenu, kriepost svoga blagoslova ulij: da stvor tvoj svetim tajnam tvojim služeć primi uspjeh božanstvene milosti, kako bi odagnao djavle, i odtjerao nemoći, da štogod se u kućah ili mjestih viernika ovom vodom ošćropi, bilo bez svake nećistoće, uzćuvalo se od štete; nestanovao ondje duh

²⁷ Usp. *isto*, 187-191.

kužan, ni zrak otrovan; a odstupile sve zasjede potajnoga neprijatelja; i ako je što nenavidno zdravlju ili pokoju prebivajućih, neka oškropljenjem ove vode odbjegne i odstupi, da zdravlje zazivanjem svetoga imena tvoga izprošeno, od svih nasrtaja bude obranjeno. Po gospodu našem Isukrstu sinu tvom, koji s tobom...

Blagoslov boga otca, i sina, i duha svetoga, sišao vrhu stvora ovoga soli i vode. Amen.”

Slijedi čitanje evanđelja po Luki (Lk 3,21 – 4,1)

Kad se krstio sav narod, krstio se i Isus. I dok se molio, rastvori se nebo, siđe na nj Duh Sveti u tjelesnom obličju, poput goluba, a glas se s neba zaori: *"Ti si Sin moj, Ljubljeni! U tebi mi sva milina!"* (slijedi Isusovo rodoslovlje: Lk 3,23-37). Isus se, pun Duha Svetoga, vratio s Jordana

Zatim svećenik poškropi sebe i narod vodom govoreći:

„Poškropiti ćeš me Gospode isopom, i očistiti ću se: oprati ćeš me, i biti ću bjeliji od sniega. Smiluj mi se bože: po velikom milosrdju svom. Slava ocu, i sinu, i duhu svetomu...”

Svećenik zapjeva ili moli “Tebe Boga hvalimo”, te po završetku pred oltarom nakon rezponzorija govori završnu molitvu:

„Usliši nas, gospode sveti, otče svemožni, vječni bože: i dostoj se poslati s nebesa svetoga angjela svoga, koji da čuva, njeguje, štiti, pohadja i brani sve prebivajuće u ovom prebivalištu. Po Isukrstu gospodu našem. Odg. Amen.”

2.3. Blagoslov vode uoči Bogojavljenja prema RO 1929. (odobrio S. Z. O. 6. prosinca 1890.)

U određeno doba pođe svećenik služitelj (ako je biskup ima mitru, koju skine kod prošnja) s đakonom i subđakonom k mjestu blizu velikog oltara, gdje je pripravljena posuda sa solju i kada s vodom. Odjeven je u plašt, a oni u dalmatiku i tunicelu bijele boje. Naprijed idu svjeconoše s užezanim svijećama i križem (sve se to stavi na svoje mjesto). S njima ide i drugi kler.

Najprije se pjevaju Litanije Svih svetih, a svi kleče. Nakon Litanija Svih svetih služitelj pjevajući reče: Oče naš,

Zatim slijedi pjevanje psalama 28., 45., 146.²⁸

Nakon psalama slijedi pjevano Zaklinjanje protiv sotone i anđela odmetnika:

„Zaklinjemo te, svaki nečisti duše, svaka sotonska vlasti, svaka navalo paklenoga protivnika, svaka četo, svaka skupštino i sljedbo đavolska, imenom i krepošću Gospodina našega Isusa Krista, iskorijeni se i odlazi od Crkve Božje, od sviju stvorenih na priliku Božju i dragocjenom krvlju božanskoga Jaganjca otkupljenih. Ne usuđuj se više, lukava zmijo, varati ljudski rod, progoniti Crkvu Božju ni pretresati i rešetati Božje odabranike kao pšenicu. Zapovijeda ti višnji Bog, s kojim se u svojoj velikoj oholosti još usuđuješ ispoređivati, koji hoće, da se svi ljudi spase i da dođu k spoznanju istine. Zapovijeda ti Bog Otac. Zapovijeda ti Bog Sin. Zapovijeda ti Bog Duh Sveti. Zapovijeda ti veličanstvo Kristovo, vječna Božja riječ postala Tijelom, koji je za spasenje našega roda, upropašćenog tvojom zavišću, ponizio sam sebe postavši poslušan do smrti; koji je sazidao Crkvu svoju na tvrdoj stijeni i rekao, da je ne će nikad nadvladati vrata paklena, i da će on ostati s njom u sve dane do svršetka svijeta. Zapovijeda ti tajna križa i krepost svih otajstava kršćanske vjere. Zapovijeda ti uzvišena Bogorodica Djevica Marija, koja je od prvog trenutka svoga bezgrješnog začeca preoholu tvoju glavu satrla svojom poniznosti. Zapovijeda ti vjera svetih apostola Petra i Pavla i ostalih apostola. Zapovijeda ti

²⁸ Usp. *Rimski obrednik izdan po naredbi pape Pavla V. i pregledan brižljivošću drugih papa, a oblašću svetoga G. N. pape Pija XI. udešen prema Zborniku kanonskoga prava. Po tipskom izdanju rimskom, Zagreb, 1929., 516-523.*

mučenička krv i pobožni zagovor sviju svetaca i svetica. Dakle prokleti zmaju i svaka đavolska četo, zaklinjemo te Bogom živim, Bogom pravim, Bogom svetim, Bogom, koji je tako ljubio svijet, te je dao jedinorođenog Sina svoga, da ne pogine ni jedan, koji vjeruje u nj, nego da ima život vječni: prestani varati ljudske stvorove i pružati im otrov vječne propasti; prestani škoditi Crkvi i sapinjati u okove njezinu slobodu. Odlazi, sotonu, obretniče i učitelju svake prijevare, neprijatelju ljudskoga spasenja. Daj mjesto Kristu, u kojem nisi našao ništa od svojih djela; daj mjesto jednoj, svetoj, katoličkoj i apostolskoj Crkvi, koju je sam Krist stekao svojom krvlju. Ponizi se pod mogućom rukom Božjom, strepi i bježi, kad mi prizovemo sveto i strašno ime Isusovo, od kojega se trese pakao, kojemu su podložne sile i vlasti i gospodstva, kojega kerubi i serafi hvale neumornim glasom govoreći: Svet, Svet, Svet Gospodin Bog Sabaot²⁹

Nakon Zaklinjanja slijedi antifona koju pjevaju pjevači:

„Danas se s nebeskim Zaručnikom Crkva združila, jer je u Jordanu oprao Krist njezine krivice; hite mudraci s darovima na svadbu kraljevsku i vinom što posta od vode, vesele se gosti aleluja.”

Potom slijede hvalospjev Zaharijin (Blagoslovljen) i hvalospjev Marijin (Veliča).

Slijedi molitva Bogojavljena:

„Bože, koji si današnji dan Jedinorođenca svoga objavio narodima po zvijezdi prehodnici, podaj milostivo, da mi, koji smo te već upoznali po vjeri, budemo privedeni onamo, gdje ćemo gledati tvoju uzvišenu krasotu. Po istom Gospodinu.”

Nadalje, u Dodatku se spominju Zaklinjanje vode i Zaklinjanje soli.³⁰

Zaklinjanje soli:

²⁹ Usp. *isto*, 523-525.

³⁰ Usp. *isto*, 525-527.

„Zaklinjem te, stvore soli, Bogom živim, Bogom pravim, Bogom svetim, Bogom, koji je zapovjedio proroku Elizeju, neka te uspe u vodu, da ozdravi voda od neplodnosti: postani so³¹

Zaklinjanje vode:

„Zaklinjem te, stvore vode, imenom Boga Oca svemogućega i imenom Isusa Krista Sina njegovog Gospodina našega i krepošću Duha Svetoga, da postaneš voda zakleta za odgonjenje svake neprijateljeve vlasti, i da možeš samoga neprijatelja s njegovim odmetnim³²

Slijedi molitva:

„Bože, koji si na spasenje ljudskome rodu postavio baš najveće tajne u sućanstvo vode, pristani milostivo na naše zazive i ulij jaki svoj blagoslov u ovo počelo, što si ga ugotovio za premnoga očišćavanja. Daj svojem stvoru po svojoj božanskoj milosti moć, da služeći tvojim otajstvima odgoni đavle i uklanja bolesti. Daj, da sve, što ova voda poškropi u vjerničkim kućama ili mjestima, bude bez ikakve nečistoće, oslobodi sve od štete. Ne bilo ondje kužnoga duha ni pogubnoga zraka, odstupile odanle sve zasjede sakrivenoga neprijatelja, i ako je tu što protivno sigurnosti ili miru stanovnika, uzmaklo pred škropljenjem ove vode, da se obrani od svih navala zdravlje, koje prosimo prizivajući sveto ime tvoje.”

Neka se tri puta uspe križajući sol u vodu i kaže jednom bez pjevanja: “Miješanje soli i vode skupa neka bude u ime Oca i Sina i Duha Svetoga.”

³¹ Usp. *isto*, 528.

³² Usp. *isto*, 528-529.

Zatim slijedi molitva:

„Bože, nepobjedne snage stvoritelju, kralju nesavladive vlasti i vazda veličanstveni slavodobitniče, koji krotiš silu protivne moći, koji svladavaš bijes neprijatelja, što riče, koji dušmansku pakost moćno pobjeđuješ, tebe, Gospodine, dršćući i smjerno molimo i prosimo: pogledaj milostivo ovaj stvor, sol i vodu, blago je prosvijetli i posveti rosom svoje dobrote. Gdje se god njome bude škropilo, odotud po zazivanju svetoga imena tvoga neka umakne svako uznemiravanje nečistoga duha i daleko se otjera strah otrovne zmije, a nama, koji prosimo milosrđe tvoje, svagdje se dostoji pomagati sila Svetoga Duha. Po Gospodinu... u jedinstvu istoga Duha”³³

Nakon završetka blagoslova, služitelj poškropi narod blagoslovljenom vodom. Nakon toga se pjeva svečani himan (Tebe Boga hvalimo) i zaključna molitva.

„Bože, čijemu milosrđu nema mjere i čije dobrote je beskrajno blago, premilostivomu veličanstvu tvomu zahvaljujemo na udijeljenim darovima i molimo vazda tvoju blagost: ne ostavi onih, kojima na njihove molbe daješ, što prose, već ih pripravi na buduću nagradu. Po Kristu Gospodinu našem.”

Na samom kraju služitelj narodu podijeli blagoslov a blagoslovljena voda se dijeli vjernicima kako bi ju ponijeli svojim kućama.³⁴

Na koncu evo shematskog prikaza blagoslova vode o Bogojavljenju prema Rimskom obredniku iz 1929. i Strossmayerovom obredniku iz 1878.

RO 1929.

(Odobрила Kongregacija obreda 1890.)

(Blagoslov koji ima davati ordinarij ili njegov

OĐ 1878.

Veliki blagoslov vode,

u oči Bogojavljenja

³³ Usp. *isto*, 525-530.

³⁴ Usp. *isto*, 529-533.

delegat)

(nije pridržano biskupu)

Blagoslov vode uoči Bogojavljenja

Litanije svih svetih sa završetkom: „Da se dostojiš ovu vodu blagosloviti...”

Oče naš.

Psalam 29 (28) „Prinesite Gospodinu, sinovi Božji” s antifonom.

Psalam 46 (45): „Bog nam je zaklon i utvrda”.

Psalam 147 (146): „Hvalite Gospodina jer je dobar, pjevajte Bogu našem jer je sladak.”

Zaklinjanje protiv sotone i anđela odmetnika: „Zaklinjem te, svaki nečisti duše...”.

Himan „Blagoslovljen” s antifonom.

Himan „Veliča”.

Molitva Bogojavljenja.

Zaklinjanje soli i molitva nad solju.

Zaklinjanje vode i molitva nad vodom.

Miješanje soli i vode.

Blagoslov vode i soli.

Tebe Boga hvalimo.

Zaključna molitva.

Antifona.

Psalam 29 (28) „Prinesite Gospodinu, sinovi Božji” s antifonom.

Psalam 68 (67): „Bog nek' ustane! Razbježali se dušmani njegovi!” s antifonom.

Psalam 91(90): „Ti što prebivaš pod zaštitom Višnjega” s antifonom.

Litanije svih svetih sa završetkom: „Da se dostojiš ovu vodu blagosloviti...”

I ne uvedi nas u napast, itd.

Svećenik 4 puta nad vodom i kaže: „Izgonim te, sva četo đavolska, iz vode ove, u ime Oca i sina i Duha Svetoga.”

Zaklinjanje vode.

Čitanje Br 20,2-6;

Čitanje Iv 7,37-39a.

Zaklinjanje vode (dva puta) i blagoslov vode.

Blagoslov soli (dva puta), molitva nad solju, zaklinjanje soli, molitva nad solju.

Miješanje vode i soli.

Zaklinjanje vode i soli zajedno.

Drugo zaklinjanje vode.

Molitva blagoslova vode u obliku predslavlja.

Druga molitva blagoslova vode.

Križ se tri puta umoči u vodu.

Blagoslov vode i soli zajedno.

Zaklinjanje protiv nečistoga duha.

Tri molitve.

Zaklinjanje soli.

Blagoslov soli.

Čitanje Lk 3,21-38 (izvješće o krštenju Isusovu i njegovo rodoslovlje.)

Završna blagoslovna molitva.

2.4. Obrednik iz 1933. godine

Zaklinjanje soli:

„Zaklinjem te, stvore soli, Bogom živim, Bogom pravim, Bogom svetim, Bogom koji je zapovijedio proroku Elizeju, neka te uspe u vodu, da ozdravi voda od neplodnosti: postani so zakleta na spasenje vjernih i budi zdravlje duše i tijela svima, koji te uzmu. Neka pobjegne i odstupi od mjesta, na kojem se prospeš, svaka utvara i pakost ili himbena prijevara đavolska i svaki nečisti duh, zaklet onim, koji će doći suditi žive i mrtve i svijet ognjem. O. Amen.”

Slijedi molitva:

„Ponizno molimo neizmjernu blagost tvoju, svemogućí vječni Bože, dostoj se u svojoj dobroti blagosloviti i posvetiti ovaj stvor soli, što si ga dao na porabu ljudskome rodu, da bude na duševno i tjelesno zdravlje svima, koji je uzmu, i da sve, čega se ona dotakne ili što se njom pospe, bude bez ikakve nečistoće i slobodno od svih navala pakosnoga duha. ³⁵[OBJ]”

Zaklinjanje vode:

„Zaklinjem te, stvore vode, imenom Boga Oca svemogućega i imenom Isusa Krista Sina njegova Gospodina našega i krepošću Duha Svetoga, da postaneš voda zakleta za odgonjenje svake neprijateljeve vlasti, i da možeš samoga neprijatelja s njegovim odmetnim anđelima posve

³⁵ Usp. *Priručni obrednik; dodatak Rimskom obredniku za Đakovačku biskupiju*, Đakovo, 1933., 133-134.

iskorijeniti krepošću tog istoga Gospodina našega Isusa Krista, koji će doći suditi žive i mrtve i svijet ognjem. O. Amen.”

Slijedi molitva:

„Bože, koji si na spasenje ljudskome rodu postavio prevelike tajne u sućanstvo vode, pristani milostivo na naše zazive i ulij jaki svoj blagoslov u ovo počelo, što si ga ugotovio za premnoga očišćavanja. Daj svojem stvoru po svojoj božanskoj milosti moć, da služeći tvojim otajstvima odgoni đavle i uklanja bolesti. Daj, da sve, što ova voda poškropi u vjerničkim kućama ili mjestima, bude bez ikakve nečistoće, oslobodi se od štete. Ne bilo ondje kužnoga duha ni pogubnoga zraka, odstupile odanle sve zasjede sakrivenoga neprijatelja, i ako je tu što protivno sigurnosti ili miru stanovnika, uzmaklo pred škropljenjem ove vode, da se obrani od svih navala zdravlje, koje prosimo prizivajući sveto ime tvoje. Po Gospodinu našem Isusu Kristu Sinu tvojem, koji s tobom živi i kraljuje u jedinstvu Duha Svetoga Bog, po sve vijeke vjekova. O. Amen.”

Križajući tri puta usipa se sol u vodu i govori: „Miješanje soli i vode skupa neka bude u ime Oca i Sina i Duha Svetoga“:

„Bože, nepobjedne snage stvoritelju, kralju nesavladive vlasti i vazda veličanstveni slavodobitniče, koji krotiš silu protivne moći, koji svladavaš bijes neprijatelja, što riče, koji dušmansku pakost moćno pobjeđuješ, tebe, Gospodine, dršćući i smjerno molimo i prosimo: pogledaj milostivo ovaj stvor, sol i vodu, blago je prosvijetli i posveti rosom svoje dobrote. Gdje se god njome bude škropilo, odotud po zazivanju svetoga imena tvoga neka umakne svako uznemirivanje nečistoga duha i daleko se otjera strah otrovne zmiје, a nama, koji prosimo milosrđe tvoje, svagdje se dostoji³⁶ [OB:]

Kada govorimo o Rimskom obredniku i blagoslovu vode, treba reći da se pridržani blagoslov odnosi na blagoslov vode uoči Bogojavljenja. U podjeljivanju blagoslova nadležnost

³⁶ Usp. *isto*, 134-136.

ima ordinarij ili njegov delegat. U prethodno navedenom tekstu koristili smo Rimski obrednik pape Pavla V., pregledanog od drugih papa, a vlašću pape Pija XI. Odobrenog.

Velika je razlika između molitava starih i novih obrednika. Razlog tomu je što se u drevnom obliku krštenja jako inzistiralo na odreknuću od đavla te se stoga navodi toliko otkletvenih molitava. Crkva, u skladu sa Kristovim naukom, naviješta da je grijeh robovanje, a da je služenje Bogu - oslobađanje. To se oslobađanje upravo događa po sakramentu krštenja. Stare molitve više pažnje posvećuju zaklinjanju soli i vode da postanu oruđe borbe protiv đavolskog utjecaja, a nove molitve uglavnom zazivaju Duha Svetoga i spominju se krštenja. Prijašnji obrednici donose zaklinjanje i blagoslov soli, zaklinjanje i blagoslov vode i blagoslov vode i soli zajedno. Sve te molitve preuzete su iz Dodatka Grgurovog sakramentara, liturgijskog izvora iz 9. stoljeća.

Zaklinjanje soli označava zazivanje imena i sile trojedinoga Boga nad nekom stvari da bi ona bila slobodna od utjecaja đavla, dok se u blagoslovu soli moli za zdravlje duše i tijela i zaštitu od utjecaja zlog duha. Nadalje, u zaklinjanju vode voda se zaklinje da postane oruđe za odbijanje svakoga neprijateljskoga naleta. Blagoslov je vode pak nešto bogatiji; spominju se *sacramenta*, kao i izraz *multimodis purificationibus* gdje se aludira na krštenje. Kod blagoslova soli i vode zajedno susrećemo molitvu za prisutnost Duha Svetoga uz već postojeće molbe za udaljavanje nečistih sila.³⁷

Crkva je od svojih početaka – u skladu s Božjom riječju – naučavala da je čovjek po grijehu, iako nije izgubio slobodu izbora, ipak pao pod utjecaj zla, štoviše, postao je Sotonin rob i to tako da se ne može svojim silama osloboditi tih okova. Bog je smrću i uskrsnućem svojega Sina pobijedio Sotonu i grijeh. Svaki je čovjek sudionik te pobjede po sakramentu krštenja. Krist nas je otkupio od grijeha i od Sotone kao što se otkupljuju robovi da bi postali slobodni ljudi. Zato je i na Istoku i na Zapadu od početaka u katekumenskoj i krsnoj liturgiji naglašena pobjeda Krista nad Sotonom. Prije krštenja čovjek je po grijehu nužno rob Sotone. Zato su se nad katekumenima molile otkletvene molitve kojima se zazivala Božja snaga da izabranike oslobodi od vlasti đavla. O tome nam svjedoče kršćanski spisi već od 2. st. (Apostolska predaja Hipolita rimskog, Gelazijev sakramentar), kao i crkveni oci, osobito Ivan Zlatousti, Ćiril Jeruzalemski i

³⁷ Usp. Z. PAŽIN, Blagoslov vode jučer i danas. Egzorcizam ili epikleza?, u: *Logos kai mysterion* (zbornik), Makarska, 1989., 95-97.

Ambrozije. I današnja katekumenska i krsna liturgija Istoka i Zapada sadržava otkletvene molitve kako bi se neposredno prije krštenja i sâm kandidat odrekao Sotone i grijeha, a ispovjedio vjeru u trojedinoga Boga.³⁸

O važnosti sakramenta krštenja govori nam i Katekizam Katoličke Crkve:

KKC 1213 Sveti krst je temelj cijeloga života, ulaz u život Duha (vitae spiritualis ianua) i vrata koja otvaraju pristup sakramentima. Po krštenju smo oslobođeni od grijeha i nanovo rođeni kao sinovi Božji, postajemo Kristovi udovi i pritjelovljeni smo Crkvi te bivamo dionici njezina poslanja: “Krst je sakrament preporođenja vodom i riječju.”

Ovdje možemo uočiti kako se kroz sve tekstove provlači misao o tome kako krštenjem prestajemo biti robovi grijehu i postajemo sinovi Božji.

KKC 1218 Već od postanka svijeta voda, skroman i divan stvor, vrelo je života i plodnosti. Sveto pismo promatra kako se nad njom nadvija Duh Božji: “Bože, tvoj je duh u počecima svijeta lebdio nad vodom, da joj dade moć posvećivanja.”

Također, i u KKC-u možemo vidjeti koliko je bitan simbol vode za kršćanstvo te stoga ne čudi koliko se u prošlosti navodilo zaklinanje i blagoslov vode.

KKC 1237 Budući da krst označuje oslobođenje od grijeha i od đavla, začetnika grijeha, nad pripravnikom se izgovara otklinjanje – egzorcizam (jedan ili više njih). Krstitelj ga maže katekumenskim uljem ili polaže na njega ruku; potom se ovaj izričito odriče sotone. Tako pripravljen može ispovjediti vjeru Crkve kojoj će po krstu biti “povjeren”.

Ovdje vidimo kako je otklinjanje prisutno i danas, samo ne u tolikoj mjeri kao u prvoj Crkvi.

KKC 1238 Krsna se voda posvećuje posebnom molitvom, epiklezom, u samom krsnom slavlju ili u Vazmenoj noći. Tom molitvom Crkva od Boga moli da po njegovu Sinu siđe na vodu sila Duha Svetoga, da se oni koji će njome biti kršteni “rode iz vode i Duha” (Iv 3,5).

Ovdje se naglašava zaziv Duha Svetoga što je zastupljenije u novijim obrednicima što ćemo vidjeti u daljnjem tekstu.

KKC 1239 Potom slijedi bitni obred sakramenta: krštenje u pravom smislu, koje označuje i izvodi umiranje grijehu i ulazak u život Presvetoga Trojstva suobličanjem s Kristovim vazmenim otajstvom. Najznakovitije biva krštenje trostrukim uranjanjem u krsnu vodu. Međutim već od starine može biti podijeljeno i trostrukim polijevanjem vode na krštenikovu glavu.

³⁸ Usp. Z. PAŽIN, Oslobođenje u krsnoj i katekumenskoj liturgiji prema izvorima, u: *Služba Božja*, 11/2018., 71.

2.5. Blagoslov vode uoči bogojavljenja prema Obredniku iz 2007. godine

„Blagoslov vode na Bogojavljenje želi očitovati kako Isusovo utjelovljenje rasvjetljuje našu svakodnevicu. Blagdan Bogojavljenja nastao je na Istoku, gdje se na ovaj dan u spomen bogojavljenja prigodom Isusova krštenja blagoslivlja voda.” Voda blagoslovljena prilikom ovoga slavlja služi prije svega za blagoslov obitelji u božićno vrijeme.

Navedeni se blagoslov redovito vrši u misi na mjestu gdje se uobičajeno blagoslivlja voda za škropljenje, prema propisima Rimskoga misala, te zamjenjuje pokornički čin mise.

Slijede uvodni obredi.

Voda se pripravi na prigodnom mjestu u crkvi ili drugom prigodnom mjestu gdje će narod moći prikladno sudjelovati u obredu.

Kad se narod okupi, predvoditelj slavlja pristupi pripremljenoj vodi. Tada se pjeva neka božićna pjesma.

Nakon pjevanja predvoditelj slavlja govori: „U ime Oca i Sina i Duha Svetoga.”

Svi se prekriže i odgovore: „Amen.”

Slijedi pozdrav predvoditelja slavlja slijedećim riječima:

„Bog, koji nas je u Kristu preporodio iz Vode i Duha Svetoga, neka bude sa svima vama.”

Prisutni odgovore: „I s duhom tvojim.”

Tada predvoditelj slavlja, prema prilikama, pripravi okupljene za blagoslovno slavlje sličnim riječima:

„Isus Krist kao Mlado sunce s visine obasjava ljude i sve stvoreno. On je sišao u vode Jordana i posvetio ih da po njima obnavlja ljude na svoju sliku. Ali krsni se blagoslov s čovjeka prelijeva i na stvari kojima se on služi i na prostore u kojima boravi. Zato se o Bogojavljenju blagoslivlja voda da se njome škrepe ponajprije ljudi na spomen svoga krštenja - da čovjek postane svjestan svoga preporoda na sliku Kristovu. Tom se vodom škrepe i stanovi i radionice, polja i stvari, da se pokaže kako je Krist cijeli svemir otkupio i uzdigao te da će sva stvorenja

zajedno s čovjekom osloboditi ropstva raspadljivosti i prisustvovati u slavi sinova Božjih. Iz toga proizlazi i obveza čovjekova da se u odnosu prema stvorenim stvarima vodi po načelima kraljevstva Božjega, da se načelima služi na slavu Božju i na dobro ljudi.”

Predvoditelj slavlja pozove okupljene na molitvu sličnim riječima:

„Molimo, braćo i sestre, Boga Oca svemogućega da po ovoj vodi posveti svoju Crkvu i sav svijet.”

Ako priliči, prisutni kleknu a pjevači započnu Litanije svih svetih

Predvoditelj slavlja ustane i okrenut prema vodi izgovara blagoslovnu molitvu:

„Svemogući vječni Bože!

Tvoj je Sin krštenjem u Jordanu posvetio vodu za službu spasenja.

Dostoj se blagosloviti ovu vodu i po škropljenju njome blagoslovi svoj narod.

Neka mu voda bude spomen krsnog preporođenja i otkupljenja svega stvorenoga, da ustraje u tvojoj milosti, živi po zakonu tvoga kraljevstva i postigne vječni život. Po Kristu Gospodinu našem.

Gdje traže mjesne prilike ili nalaže narodni običaj da se zadrži miješanje soli s blagoslovljenom vodom, svećenik blagoslovi sol ovim riječima:

Smjerno te molimo, svemogući Bože, dostoj se blagosloviti ovu sol.

Po proroku Elizeju zapovjedio si da se ona ulije u vodu te ozdravi voda od neplodnosti. Gdje se bude škropilo ovom vodom sa solju pomiješanom, odagnaj, Gospodine, od ljudi svaki nalet neprijatelja i trajno ih čuvaj nazočnošću svoga Svetog Duha. Po Kristu Gospodinu našem.”

Predvoditelj slavlja umoči škropilo u sada blagoslovljenu vodu i poškropi sve okupljene prolazeći, ako priliči, lađom crkve, a prije toga govori:

„Neka nam ova voda bude spomen Kristova i našega krštenja i novog života po zakonitosti kraljevstva Božjega.”

Zatim se misa nastavi himnom „Slava Bogu na visini”, te na određeni već uobičajen način.

Glavna novina ovoga Obrednika u odnosu na starije obrednike je ta što nema zaklinjanja vode niti zaklinjanja soli. Pažnja, koja je bila usmjerena na djelovanje zloga, sada je preusmjerena na novi život kojeg smo dobili u Isusu Kristu. Ono što je u središtu jest blagoslov vode, a prisutan je i blagoslov soli. Blagoslov vode uoči Bogojavljenja u ovom Obredniku aludira prije svega na Kristovo krštenje, a onda i na krštenje svakoga od nas.

Uranjanje u vodu ili polijevanje vodom u kršćanstvu koristi ovaj prirodni element samo u svijetlu Božje riječi i biblijskih tekstova. Iz tog razloga u blagoslovu vode u vazmenom bdjenju kao i u drugim okolnostima, uvijek postoji spomen velikih događaja spasenja, gdje voda postaje znakom i sredstvom Božjega djelovanja. Od stvaranja do potopa, od Crvenoga mora do Jordana, od krvi i vode koja je potekla iz Kristova boka na križu do zapovijedi da se krste svi narodi u ime Presvetoga Trojstva. Krštenje, stoga, nije pročišćavajuće pranje. Značenje krštenja ide dalje od prirodnoga govora vode. Više od materijalnoga uranjanja u vodu, kršćansko je uranjanje tj. polijevanje uranjanje u Kristov život.³⁹

Kada govorimo o Kristovom krštenju, evanđelist Luka naglašava da se ono dogodilo “kad se krstio sav narod”. To bi bio još jedan vid Isusova utjelovljenja, na što nas zapravo krštenje i upućuje, i poistovjećivanja sa ljudima. Također, ev. Luka naglašava i Isusovu molitvu. Svi važni trenuci u evanđelju po Luki započinju slikom Isusa koji moli. Sada se, za molitve, događa bogojavljenje, u kojem se Bog pokazuje kao trojstven, a Isus kao ljubljeni Sin.

U drugom odlomku poslanice Titu govori se o pojavi “milosti Božje” kao “spasiteljice svih ljudi”. Božja je milost spasiteljica na način da odgaja ljude da se odreknu bezbožnosti i požuda te razumno, pravedno i pobožno žive u svijetu. Taj život ljudi u ovom eshatološkom vremenu odvija se u iščekivanju njegova drugoga dolaska, u iščekivanju “blažene nade i pojavka slave velikoga Boga i Spasitelja našega Isusa Krista”. Dotada, po njegovim zaslugama, kršćani su

³⁹ Usp. <https://www.zupa-sracinec.hr/znacenje-vode-u-krstenju/>, (12. rujna 2021.)

narod izabrani, narod koji ima Boga na svojoj strani, koji ima njegovu punu zaštitu i njegovu vodstvo. Upravo zbog toga oni su sposobni za “revnovanje oko dobrih djela”.

U trećem se pak odlomku Titove poslanice govori o prvom Kristovom dolasku koji se očitovao kao dobrotivost i čovjekoljublje. Ovdje je naglašeno da spasenje ipak ne dolazi po dobrim djelima niti po ljudskom nastojanju, već po božanskom milosrđu koje se ostvaruje u krštenju vodom i Duhom Svetim. Posrednik je toga milosrđa Isus Krist po kojem vjernici postaju “baštinici života vječnoga”. Krist tako, po krštenju, uvodi vjernike u Božju obitelj te oni primaju njegovu snagu za život i, nakon smrti, jamstvo života vječnoga.⁴⁰

3. Blagoslov obitelji

Svaka kršćanska obitelj, tj. „Crkva u malom“, želi da se u njejoj sredini nađe župnik, predstojnik i predvoditelj župne zajednice. Prilikom selidbe, obitelj poziva svećenika kako bi blagoslovio stan ili kuću. Blagoslov, zapravo, ne ulazi u prostor doma, već se zaziva Božji blagoslov na članove koji će u tom prostoru dijeliti dobro i zlo, da mogu kršćanski živjeti, uzajamno se radovati u zajedničkoj radosti i jedni drugima biti potpora u žalosti. Božićno i pobožićno vrijeme za većinu je župa prigoda kad dolazi svećenik radi blagoslova kuće, tj. stana. Poželjno je da tada budu svi na okupu kako bi zajednički obnovili svoju vjeru u Krista. Djelotvornost blagoslova obitelji ovisi o vjeri i otvorenosti svih članova Kristu. Ako nije moguće da svećenik dođe u božićno vrijeme, blagoslov kuće ili stana može se ugovoriti i u koje drugo liturgijsko vrijeme.⁴¹

U Rimskom obredniku iz 1929. u Naslovu VIII. nalazimo nekoliko blagoslova kuća: Blagoslov kuća na Veliku subotu i u ostalo uskrsno vrijeme (glava IV.), Blagoslov kuće izvan uskrsnog vremena (glava V., Blagoslov mjesta ili kuće (VI.) i Drugi blagoslov kuće (glava

⁴⁰ Usp. <https://www.glas-koncila.hr/sto-porucuje-isusovo-krstenje-na-jordanu-spasenje-po-krstenju-vodom-i-duhom-svetim/>, (12. rujna, 2021.)

⁴¹ Usp. Blagoslov obitelji, dostupno na: <http://www.hkm-duesseldorf.de/blagoslov-obiljji/>, (7. lipnja, 2021.)

VII.).⁴² I danas u Italiji je redovan blagoslov kuća „na Veliku subotu“, a on se zapravo odvija u korizmi, jer je to u jednome danu, pa još na Veliku subotu što je nemoguće učiniti. Međutim, u Dodatku Rimskog obrednika među nepridržanim blagoslovima (tj. onima koje može slaviti svaki svećenik) nalazi se Blagoslov krede na blagdan Bogojavljenja i Blagoslov kuća na blagdan Bogojavljenja.⁴³ Taj obred blagoslova kuća identičan je onom koji se nalazi i u našim Vlastitim obrednicima (OĐ 1878 i ĐO 1933).

3.1. Blagoslov kuća prema starijim vlastitim obrednicima

Sve do Drugog vatikanskog sabora pri stvaranju novih obreda redovito se posezalo za već postojećim, što se onda prilagođavalo. Tako se dogodilo i s blagoslovom kuća o Bogojavljenju. Za taj blagoslov osnova je bila Večernja Bogojavljenja iz tadašnjeg časoslova,⁴⁴ što je vidljivo iz sljedeće tablice. U prvom stupcu donosimo odlomke iz tadašnjeg časoslova, u drugom blagoslov kuća u Rimskom obredniku na latinskom iz 1925.⁴⁵ i u trećem blagoslov kuća prema ĐO 1933., što je identično s blagoslovom kuća iz RO 1929.

Breviarium Romanum	Rituale Romanum	ĐO 1933
Ant. Aperitis thesauris suis, obtulerunt magi Domino aurum, thus et myrrham.	Pax huic domui / et omnibus habitantibus in ea Ab Oriente venerunt Magi in Betlehem adorare Dominu: et aperitis thesauris suis pretiosa munera obtulerunt; aurum Regi magno, thus Deo vero, myrrham sepulturae eius.	Mir ovoj kući i svim koji prebivaju u njoj. Sa Istoka dođoše mudraci u Betlehem da se poklone Gospodinu, otvoriše blago svoje i priniješe dragocjene darove: zlato velikomu Kralju, tamjan pravomu Bogu, miru

⁴² Usp. RO 1929, 257-260.

⁴³ Usp. RO, 437-439.

⁴⁴ Navodimo novije izdanje koje je za Bogojavljenje identično prijašnjim izdanjima: *Breviarium Romanum. Pars hiemalis*, Romae 1955., 521-523.

⁴⁵ *Rituale Romanum Pauli V Pontifici Maximi jussu editum, aliorumque pontificum cura recognitum atque auctoritate Ssmi D. N. Pii Papae XI ad normam Codicis juris canonici accomodatum*, Editio prima juxta typicam, sumptibus et typis Friderici Pustet S.Sedis Apostolicae et Rituum congreg. typographi, Ratisbonae, 1925., 397-399.

<p>Reges Arabum et Saba dona adducent. Omnes de Saba venient aurum et thus deferntes.</p> <p>Deus, qui hodierna die Unigenitum tuum gentibus stella duce revelasti: concede propitius; ut, qui iam te ex fide cognovimus, usque ad contemplandam speciem tuae celsitudinis perducamur.</p> <p>Surge, illuminare, Jerusalem, quia venit lumen tuum et gloria Domini super te orta est. Reges Tharsis et insulae munera offerent.</p> <p>Venit lumen lumen tuum, Jerusalem, et gloria domini super te orta es, et ambulabunt gentes in lumine tuo</p>	<p>Magnificat anima mea...</p> <p>Pater noster</p> <p>Omnes de Saba venient / Aurum et thus deferentes.</p> <p>Deus, qui hodierna die Unigenitum tuum gentibus stella duce revelasti: concede propitius; ut, qui iam te ex fide cognovimus, usque ad contemplandam speciem tuae celsitudinis perducamur.</p> <p>Illuminare, illuminare, Jerusalem, quia venit lumen tuum et gloria Domini super te orta est.</p> <p>Et ambulabunt gentes in lumine tuo et reges in splendore ottus tui / et gloria Domini super te orta est.</p> <p>Benedic, Domine, Deus omnipotens locum istum</p>	<p>njegovu ukopu aleluja.</p> <p>Veliča (Lk 1, 46-55)</p> <p>Oče naš. svećenik poškropi i okadi kuću.</p> <p>Svi će iz Sabe doći / Noseći zlato i tamjan.</p> <p>Bože, koji si na današnji dan Jedinorođenca svojega objavio narodima po zvijezdi prethodnici, podaj milostivo da mi, koji smo te već upoznali po vjeri budemo privedeni onamo, gdje ćemo gledati tvoju uzvišenu krasotu.</p> <p>Prosvijetli se, prosvijetli, Jeruzaleme, jer dođe svjetlost tvoja, i slava Gospodnja iziđe nad tobom, Isus Krist iz Djevice Marije. I ići će narodi u svjetlu tvojem i kraljevi u sjaju, što ti zasja. / I slava Gospodnja iziđe nad tobom.⁴⁶</p> <p>Blagoslovi, Gospodine, Bože svemogućí, ovu kuću da bude</p>
---	--	--

⁴⁶ Responsorij „Prosvijetli se...” ne nalazi se u OĐ 1878, 146-147.

	(domum istam) ut sit in eo (ea) sanitas, castitas, victoriae virtus, humilitas, bonitas et mansuetudo, plenitudo legis, et gratiarum actio Deo Patri, et Filio, et Spiritu Sancto et haec benedictio maneat super hunc locum (hanc domum), et super habitantes in eo (ea). Per.	u njoj zdravlje, čistoća, pobjedna krepost, poniznost, dobrota i blagost, potpuno izvršavanje zakona i zahvaljivanje Bogu Ocu i sinu i duhu Svetomu, i neka ovaj blagoslov ostane na ovoj kući i njezinim stanovnicima. Po Kristu...
--	---	--

Blagoslov obitelji započinje pozdravom: „Mir kući ovoj i svima koji prebivaju u njoj.“. Mir je jedna od središnjih i najzastupljenijih tema u kršćanskoj teologiji i u biblijskim spisima. Pojam mira proteže se od Starog zavjeta do Novoga, a tema mira ne jenjava ni danas budući da je puno toga što nas želi odvratiti od svega što ima veze sa bilo kakvim shvaćanjem pojma mira, a napose mira kakvog nam donosi Krist i kakvog bi prije svega trebali živjeti unutar naših obitelji.

U Starom zavjetu za mir se koristi izraz šalom. U središtu starozavjetne nade mir nije neki politički, društveni, svjetski mir u kojem će narodi živjeti kao jedna zajednica. Iako zahvaća i ta područja, šalom je prije svega vjera u moć Jahvinu koji će konačno zahvatiti u ovu našu povijest po svom Mesiji i uspostaviti konačno kraljevstvo mira. Ne radi se toliko o izvanjskom miru, koliko o Božjoj vladavini. Ona ostvaruje sklad, red i mir među ljudima. Mir je uvijek nešto očito, zajedničko, blagostanje, sreća, život u punini. U Starom zavjetu se ne spominje, bar ne izravno, onaj izvorni, duhovni mir.

Dok Stari zavjet govori o miru kao Božjem daru, spasenju, životu i eshatološkom spasenju. Isus dolazi kao Mir na zemlju i ostvaruje taj mir. On se ostvaruje kroz patnje, kroz Isusovu smrt i uskrsnuće. Čovjek mora sudjelovati na tom miru, pronositi ga svijetom, svjestan da je to Božji dar koji dolazi odozgo, plod djelovanja Duha u nama i u svijetu. Novi zavjet tako karakterizira osoba Isusa Krista koji je zapravo mir naš. On je ostvario taj mir u svojoj smrti i uskrsnuću. On je kralj mira. On donosi svojim apostolima i svima nama mir koji je plod

vazmenog otajstva. Stoga, kad ulaze u grad ili kuću da navijeste evanđelje mira, njihov pozdrav mora biti: “Mir kući ovoj!” (Lk 10, 5; Mt 10, 13). Prihvatiti taj mir isto je što i prihvatiti spasenje. I svi moramo tražiti taj mir, bez njega nema spasenja niti blaženstva.⁴⁷

Nadalje, u blagoslovu se pojavljuje izraz da je Isus svjetlo svijeta: “Prosvijetli se, prosvijetli, Jeruzaleme, jer dođe svjetlost tvoja, i slava Gospodnja iziđe nad tobom, Isus Krist iz Djevice Marije.” Isus kao svjetlo svijeta došao je na svijet da se suprotstavi silama tame. Čist, svet, noseći svjetlo. Donio je to svjetlo sa sobom na zemlju kako bi nas oslobodio od tame, grijeha, smrti koje je unosio grijeh. On nam je objavio i dao novi pogled na Boga. Rasvijetlio je pred čovjekom Njegovo lice, novo Božje lice. Stoljećima je Bog davao Izraelskom narodu znakove očinske ljubavi i brige, izabrani narod nije znao uspostaviti blisku relaciju i otvoriti se Bogu koji želi imati intimnu vezu sa svakim pojedinim čovjekom. Za Pravog Izraelca Bog je bio Stvoritelj, Vladar, Pastir naroda, Zaštitnik i Sudac. Isus je govorio o Bogu kao o svom Ocu, nekome tko se brine i pun milosrđa čeka svoju izgubljenu djecu. Po žrtvi na križu, Isus daje najveće svjedočanstvo Božje ljubavi prema čovjeku. Neki ne razumiju tu ljubav i ne prihvaćaju je, ali ima i takvih koji otvaraju svoja srca i primaju svjetlo koje je Isus te oni više ne hodaju u tami.⁴⁸

Na kraju blagoslova navode se kreposti koje bi trebale krasiti jednu obitelj.

KKC 2206 Odnosi u obitelji sadrže bliskost osjećaja, sklonosti i probitaka, što se osobito rađa iz uzajamnog poštovanja među osobama. Obitelj je *povlaštena zajednica* pozvana oživotvoriti „ljubaznu otvorenost duha među supružnicima i (...) trajnu suradnju među roditeljima u odgoju djece”.

⁴⁷ Usp. C. Tomić, Biblijska poruka mira, u: *Crkva u svijetu*, 24(1989)1, 10-20., ovdje: 17.

⁴⁸ Usp. <https://hkr.hkm.hr/isus-svjetlo-svijeta/>, (13. rujna, 2021.)

3.2. Blagoslov krede o Bogojavljenju

Ovaj je blagoslov očito vezan uz blagoslov kuća o bogojavljenju jer se to u molitvi spominje. Zanimljivo je da se navode imena triju mudraca G + M + B. Nakon uobičajeng dijalaoga slijedi molitva:

„Blagoslovi, Gospodine Bože, ovaj stvor krede, da bude spasonosna ljudskome rodu, i podaj po prizivanju presvetoga imena tvoga svima, koji je uzmu ili njom napišu na vratima svoje kuće imena tvojih svetaca Gašpara, Melkiora i Baltazara, da po njihovu zagovoru i zaslugama dobiju zdravlje za tijelo i zaštitu za dušu. Po Kristu Gospodinu našem.

O. Amen.”

Slijedi škropljenje blagoslovljenom vodom.

Tijekom blagoslova obitelji praksa je da svećenik obitelji da sliku na kojoj su napisani inicijali imena triju mudraca: G + M+ B (na latinskom C + M + G). U prošlosti je svećenik na nadvratniku kredom ispisivao godinu blagoslova i inicijale te se iz toga razloga prakticirao blagoslov krede. Također, postoji i druga interpretacija ovih triju slova; ona bi glasila na latinskom *Christus mansionem benedicat*, tj. Neka Krist blagoslovi (ovaj) dom!

3.3. Blagoslov obitelji (kuća) prema Obredniku iz 2007.

„Ulazeći u kuću, zaželite joj mir“ (Mt 10,12). Citat iz Matejeva evanđelja odnosi se, u našem slučaju, na blagoslov obitelji u njihovim vlastitim domovima. Po uzoru na Kristovu zapovijed, jedna od glavnih zadaća pastira jest briga o posvećivanju kršćanskih obitelji i navještanju Kristova mira, kao što je to i sam Krist preporučio svojim učenicima. Župnicima i njihovim suradnicima preporučuje se posjet obiteljima sa područja na kojem djeluju barem jednom godišnje. Prilikom godišnjeg blagoslova obitelji, zahtjeva se prisutnost članova te iste obitelji. Ovaj Red može primijeniti svećenik ili đakon. Blagoslov se obično slavi u pojedinim kućama, međutim, postoji mogućnost blagoslova više obitelji istovremeno na prikladnom mjesto, a tada se blagoslov izgovara u množini. Na prvom mjestu kod blagoslova treba biti čitanje Božje

riječi i blagoslovna molitva, a druge dijelove slavitelj treba prilagoditi prilikama obitelji i mjesta. Posebnu pozornost prilikom blagoslova treba posvetiti djeci, starima i bolesnima, ukoliko ih ima.

Uvodni obredi

Kad se obitelj skupi, služitelj pozdravi nazočne:

„Mir kući ovoj i svima koji prebivaju u njoj.” Ili:

„Milost vam i mir od Boga Oca i Gospodina našega Isusa Krista”, ili se posluži drugim prikladnim riječima, napose iz Svetoga pisma.

Tada slavitelj pripravi nazočne ovim ili sličnim riječima da prime blagoslov:

„U ovim božićnim blagdanima slavimo rođenje Isusa Krista, Sina Božjega. Po njem je Bog u obličju čovjeka boravio među ljudima. Po ovom posjetu služitelja Crkve Krist otajstveno ulazi u vaš dom da vam podari mir i radost, napose po čitanju riječi Božje i po molitvi Crkve. Pripravimo dakle svoja srca da nam u ovom slavlju Krist Gospodin po svome Duhu Svetome progovori i da nas ohrabri.”

Netko od nazočnih ili sam slavitelj čita tekst Svetoga pisma, izabran osobito od ovih što slijede.

Mt 7, 24-28 (Kuća sagrađena na stijeni)

Ef 4, 1-6 (Podnosite jedni druge u ljubavi)

Kol 3, 12-25 (Povrh svega – ljubav)

Dj 2, 44-47 (U kućama bi lomili kruh te u radosti i prostodušnosti srca zajednički uzimali hranu)

Lk 19, 1-10 (Danas je došlo spasenje ovoj kući)

Iv 1, 35-39 (I ostadoše kod njega)

Također, može se izmoliti ili otpjevati psalam ovisno o prilikama.

Slavitelj se, prema prilikama, kratko obrati nazočnima i objasni im biblijsko čitanje, da vjerom shvate smisao slavlja.

Slijedi sveopća molitva. Od predloženih prošnji slavitelj može odabrati one koje mu se čine prikladnije, a može dodati i druge prema posebnim okolnostima ili prilikama u obitelji. Donosimo jednu od njih.

„Isus Krist svojim je rođenjem u ljudskoj obitelji posvetio obiteljski život. Molimo da blagoslovi i vašu obitelj i obdari je čvrstoćom u vjeri, mirom, slogom, ljubavlju i napretkom.

- Gospodine, tvoje rođenje u obitelji Marije i Josipa očituje dostojanstvo obiteljske zajednice: - daj da poštujemo svoje obiteljske veze i obiteljske veze svih ljudi, molimo te.
- Ti si po volji Očevoj pripadao ljudskoj obitelji: - daj da i mi u svojim obiteljskim dužnostima gledamo Božju volju i tako ih prihvaćamo, molimo te.
- Ti si nas po svetim otajstvima učinio članovima svoje duhovne obitelji - Crkve: - daj da vjerno izvršujemo svoju zadaću u tvojoj Crkvi, molimo te.
- Ti si htio da se tvoja Crkva u svom postanku okupi u molitvi oko tvoje Majke Marije: - daj da i ova naša obitelj molitvom i svetim sakramentima učvršćuje svoju vjeru, ljubav i jedinstvo, molimo te.
- Ti si u obitelji uzrastao do svog spasiteljskog poziva: - daj da u ovoj obitelji rastu plemenita i pobožna djeca, koja će biti korisna obitelji, Crkvi i društvu, molimo te.
- Tvoja sveta obitelj živjela je od rada: - daj da i ova obitelj može sebi radom osigurati život i napredak, molimo te.”

Slijedi molitva Oče naš...⁴⁹

Donose se na izbor više zaključnih blagoslovnih molitava. Donosimo jednu od njih.

„Vječni, Bože, ti s očinskom ljubavlju neprestano izlaziš u susret ljudskim potrebama. Molimo te, izlij na ovu obitelj i kuću obilje svoga blagoslova, a njezine članove posveti darom svoje milosti da ustraju u tvojim zapovijedima i iskupljuju sadašnje vrijeme dobrim djelima te jednom prispiju u pripravljeno im prebivalište na nebesima.”

⁴⁹ Usp. Blagoslov osoba. Blagoslov obitelji i njihovih članova u: *Rimski obrednik obnovljen prema odluci svetoga općega sabora Drugoga vatikanskog, proglašen vlašću pape Pavla VI.*, 2007., br. 82, 37.

Ako nema blagoslovljene vode, slavitelj može vodu blagosloviti slijedećim riječima:

„Bože, naš Oče, izvore života i svetosti, ti si darovao ljudima vodu koja daje život i očišćuje. Dostoj se blagosloviti ovu vodu da oživi u nama milost krštenja i da bude ovoj kući znak tvoga blagoslova. Po Kristu Gospodinu našem.”

Slijedi završni blagoslov.

- „Neka vas Bog ispuni svakom radošću i nadom u vjeri.”
- „Neka se Kristov mir nastani u vašim srcima.”
- „Neka Duh Sveti u vas izlije svoje darove.”

Preporuča se slavlje završiti prikladnom pjesmom.⁵⁰

Za razliku od Obrednika iz 1933., možemo uočiti kako je ovaj blagoslov obitelji dosta proširen i kako se prilično razlikuje od starijeg blagoslova. Oba blagoslova započinju istim pozdravom: “Mir kući ovoj...” koji smo interpretirali u Obredniku iz 1933. i to je zapravo jedina stavka koja je jednaka u Obrednicima.

Iako i stariji i noviji blagoslovi govore o istomu, u ovome Obredniku primjećujemo neke novine. Prva od tih novina jest čitanje Božje riječi. Za shvaćanje važnosti uvođenja biblijskih čitanja u blagoslov obitelji može nam poslužiti i Dogmatska konstitucija o Božanskoj objavi koja govori sljedeće: “Tako, dakle, neka čitanjem i proučavanjem Svetih knjiga “Božja riječ trči i proslavlja se” (2 Sol 3, 1) I neka Crkvi povjereno blago objave sve više i više ispunja srca ljudi. Kao što život Crkve prima svoj rast iz stalnoga sudjelovanja u euharistijskom otajstvu, tako se smijemo nadati novom poletu duhovnoga života na temelju povećanoga čašćenja Božje riječi, koja “ostaje zauvijek” (Iz 40, 8; usp. 1 Pt 1, 23-25).” (DV 26).

Nakon čitanja određenog teksta iz Svetog pisma slijedi kratka homilija. Budući da se dijalog obično događa među osobama koje se poznaju, homilija zahtijeva poznavanje onih

⁵⁰ Usp. *isto*, br. 83, 38-39.

kojima se obraća, njihovih problema i potreba kako bi im ponudila riječ Božju koja je navještena za njihovu konkretnu situaciju, u njihovom "sada" koje osvjetljava i izaziva Božju riječ.⁵¹

Druga novina u odnosu na stari Obrednik jesu prošnje. One bi trebale biti prilagođene određenoj obitelji i situaciji. Ono što se kroz prošnje prožima i na što se potiče obitelj jesu zajedništvo i ljubav među članovima te traženje uzora u Kristu i Djevici Mariji, a također se obitelji potiče na služenje Kristu i Crkvi.

⁵¹ Usp. M. VIDOVIĆ, Biblija u životu Crkve, u: *Crkva u svijetu*, 36(2001)1, 27-54., ovdje: 33.

Zaključak

Pojam i poimanje blagoslova prisutno je u kršćanstvu od samih njegovih početaka. Blagoslov je kršćanstvo preuzelo iz Staroga zavjeta i to u duhovnom smislu kao zazivanje Božjeg blagoslova nad nekime ili podjeljivanje blagoslova u Božje ime. U Novom je pak zavjetu prisutan Isus Krist koji je središte kršćanske vjere i koji je zapravo najveći blagoslov darovan ljudima od Oca. Ovo smo ukratko nastojali prikazati u prvom dijelu diplomskoga rada, dok se drugi i treći dio bave onim o čemu govori sam naslov, blagoslovom vode i blagoslovom obitelji.

Blagoslov vode prisutan je od samih početaka prema zapisima iz 3. stoljeća. U početku je bio vezan uz Vazmeno bdjenje, a kasnije uz Bogojavljenje. Za Hrvatsku značajan je dodatak iz Kašićevog rituala iz 1640. godine gdje se prvi puta navodi blagoslov vode. Nakon Kašićevog obrednika prikazali smo pojedine starije i novije obrednike. Analizirajući ih, može se uočiti razlika u tome što je u starijim obrednicima zastupljeno zaklinjanje, dok ga u novijim nema. To nam pokazuje kako su stariji obrednici više pažnje posvećivali utjecaju zloga i na krštenje gledali kao oslobođenje od istoga. Noviji obrednici pažnju posvećuju na novi život koji nam je dan po Duhu.

Treći dio posvećen je blagoslovu obitelji. Taj blagoslov je zastupljen i značajan kako u prošlosti tako i danas. Ovdje smo spomenuli obrednike iz 1933. i 2007. godine i razlika između njih je uistinu velika. U odnosu na obrednik iz 2007. godine, obrednik iz 1933. prilično je oskudan. Danas je pak uvedeno puno novina poput čitanja Božje riječi, homilije i prošnji. Nastoji se što više prilagoditi potrebama i situaciji određene obitelji i posebnu pozornost usmjeriti na djecu, bolesne, sve potrebite...

Bibliografija

Liturgijska vrela

1. *Breviarium Romanum. Pars hiemalis*, Romae 1955.
2. *Obrednik biskupije Bosansko-Djakovačke i Srijemske izdan po naredbi preuzvišenoga, presvietloga i prečastnog gospodina Josipa Jurija Strossmayera biskupa Bosansko-Djakovačkoga i Srijemskoga itd.*, Zagreb, 1878.
3. *Obrednik Franjevačkoga svjetovnog reda*, Zagreb, 1988.
4. *Rituale Romanum. Editio princeps (1614). Edizione anastatica. Introduzione e Appendice a cura di Manlio Sodi – Juan Javier Flores Arcas*, Città del Vaticano, 2004.
5. *Rituale Romanum Urbani VIII Pont. Max. iussu editum, illyrica lingua*. Romae ex Typographia Sac. Congreg. de Propag. fide, MDCXL (1640). Reprint izdanje priredila Kršćanska sadašnjost i Zavod za hrvatski jezik Hrvatskog filološkog instituta, Zagreb, 1992.
6. *Rituale Romanum Pauli V Pontifici Maximi jussu editum, aliorumque pontificum cura recognitum atque auctoritate Ssmi D. N. Pii Papae XI ad normam Codicis juris canonici accomodatum*, Editio prima juxta typicam, sumptibus et typis Friderici Pustet S.Sedis Apostolicae et Rituum congreg. typographi, Ratisbonae, 1925.
7. *Rimski obrednik.*, Izdan po naredbi Pape Pavla V. i pregledan brižljivošću drugih papa a oblašću svetoga G. N. Pape Pija XI., Udešen prema Zborniku kanonskoga prava. Po tipskom izdanju Rimskom., Zagreb, 1929.
8. *Rimski obrednik obnovljen prema odluci svetoga općega Sabora Drugoga vatikanskog, proglašen vlašću pape Pavla VI.*, Zagreb, 2007.
9. *Priručni obrednik; dodatak Rimskom obredniku za Đakovačku biskupiju*, Đakovo, 1933.

Crkveni dokumenti

10. DRUGI VATIKANSKI KONCIL, *Dei Verbum*. Dogmatska konstitucija o božanskoj objavi (18. studeni, 1965.), br. 26 u: *Dokumenti*, Zagreb, 2008.
11. HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA, *Katekizam Katoličke Crkve*, Zagreb, 2016.

Knjige

12. ADAM, Adolf; *Uvod u katoličku liturgiju*, Zadar, 1993.
13. BADURINA, Anđelko (ur.), *Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva i uvod u ikonologiju*, Zagreb, 1990.
14. BERGER, Rupert; *Mali liturgijski leksikon*, Zagreb, 1993.
15. GERARDI (ur.), *Enciklopedijski teološki rječnik*, Zagreb, 2009.
16. LEON-DUFOUR, Xavier (ur.), *Rječnik biblijske teologije*, Zagreb, 1993.
17. PAŽIN, Zvonko; *Liturgijska inkulturacija*, Đakovo, 2014.
18. PAŽIN, Zvonko; *Liturgijska sakramentologija*, Đakovo, 2018.

Članci

19. HORVAT, Vladimir; Pogovor. Bartol Kašić i njegov Ritual rimski u razvoju hrvatskog književnog jezika, u: *RR 1640*, str. 3-22.
20. IPPOLITO DI ROMA, *La tradizione apostolica*, br. 31
21. PAŽIN, Zvonko; Različiti oblici liturgijskih blagoslova obitelji, u: *Diacovensia* 15(2007.)2, 71-89.
22. PAŽIN, Zvonko; Oslobođenje u krsnoj i katekumenskoj liturgiji prema izvorima, u: *Služba Božja*, 11/2018., str. 71.
23. PAŽIN, Zvonko; Blagoslov vode jučer i danas. Egzorcizam ili epikleza?, u: *Logos kai mysterion* (zbornik), Makarska, 1989., str. 95-97.
24. TOMIĆ, Celestin; Biblijska poruka mira, u: *Crkva u svijetu*, 24(1989)1, str. 10-20.
25. VIDOVIĆ, Marinko; Biblija u životu Crkve, u: *Crkva u svijetu*, 36(2001)1, str. 27-54.

Elektronički izvori

26. <https://www.glas-koncila.hr/sto-porucuje-isusovo-krstenje-na-jordanu-spasenje-po-krstenju-vodom-i-duhom-svetim/>, (12. rujna, 2021.)

27. <http://www.hkm-duesseldorf.de/blagoslov-obitelji/>, (7. lipnja, 2021.)
28. <https://hkr.hkm.hr/isus-svjetlo-svijeta/>, (13. rujna, 2021.)
29. <https://www.vjeraidjela.com/nekadasnji-blagoslov-vode-na-vodokrsce-bogojavljenje/>, (3. svibnja, 2021.)
30. <https://www.zupa-sracinec.hr/znacenje-vode-u-krstenju/>, (12. rujna 2021.)